Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 281 | Łódź, Poniedziałek, 8 grudnia 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג י"ח כסלו תרצ"א | № 281

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מארגען-די ערעפענונג פון סיים

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די סיים-געביידע האט אויפגעלעבט. פון דער פראווינץ קומען אן דעפוטאטען, אין סיים-האטעל איז אדורכגעפיהרט געווארען א גרינדליכער רעמאנט. אין אלע קלובען קומען פאר בעראטונגען — מ'גרייט זיך צו דער מארגענדיגער זיצונג.

אויף דער

טאג-ארדנונג

פון דער מארגעדיגער זיצונג געפונען זיך, ווי בעקאנט 3 פונקטען: דאס פארלייענען דעם דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט, די שבועה פון די דעפוטאטען און די וואהלען פון סיים-מארשאלעק און 5 וויצע-מארשאלקעס. אויפ'ן ארט פון מארשאלעק האט דער סאנאציע-קלוב בעשטימט דעם געוו. מגייסטער שוויטאלסקי, פון די 5 וויצע-מארשאלקעס וועלען 3 זיכער זיין פון סאנאציע-קלוב און ס'וועלען אנגעצייכענט די קאנדידאטורען פון דעפ. יאן פילסודסקי, געוו. יוסטיץ-מיניסטער צאר און דעפ. פאלאקעוויטש.

די זיצונג וועט געעפענט ווערען 12 א זייגער

דורכ'ן פרעמיער-מיניסטער סלאוועק, וועלכער וועט איבערלייענען דעם דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט נאכדעם וועט די זיצונג איבערגענומען ווערען דורך איינעם פון די דריי עלטסטע דעפוטאטען, וואהרשיינליך וועט דעם פארזיץ פיהרען דער 72-יעהריגער דעפוטאט יוזעף מאקולסקי, וועלכער איז געוועהלט געווארען פון דער ליסטע נומער 4 א חוץ איהם פון די עלטסטע קומען אין בעטראכט דעפ. טראמפטשינסקי (נ.ד.) מאקסימיליאן מאליבאוועסקי (וויזוואלעניע) ביידע צו 70 יאהר אלט און פירשט לובאמירסקי, וועלכער איז אלט 67 יאהר.

היינט האבען זיך ווידער פערשפרייט קלאנגען אז די נ.ד. און פ.פ.ס. וועלען זיך אין די וואהלען צום פרעזידיום נישט בעטייליגען.

מאנטאג קומען פאר

בעראטונגען פון די פארלאמענטארישע קלובען

פון די ביידע פראקציעס און אויף די בעראטונגען וועט די פראגע דעצידירט ווערען. אויף די זעלבע זיצונגען וועט אויך בעשלאסען ווערען די טאקטיק וואס דארף געפיהרט ווערען בעת דער ערעפנונגס זיצונג.

ס'האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די אפאזיציע וועט אויף דער זיצונג בעריהרען די

פראגע בריסק

אבער ווי מ'גיט איבער האט דער סאנאציע-קלוב בעשלאסען בשום אופן נישט צו דערלאזען, אז ס'זאל צו דעם קומען. דאנעגען גיט מען איבער, גרייט זיך דער סאנאציע-קלוב אדורכפיהרען א דעמאנסטראציע

געגען דער אומבעריהרליכקייט פון די דעפוטאטען.

ביז איצט איז נאך נישט קלאר צי מארשאל פילסודסקי וועט קומען צו דער זיצונג. די גאנצע רעגירונג וועט זיין אין קאמפלעט. אויב מארשאל פילסודסקי זאל קומען וועט ער קומען נישט אלס מיניסטער, נאר אלס שעף פון דער אלטער רעגירונג די זיצונג וועט דויערען וואהרשיינליך א שעה צייט.

אלס סעקרעטארען ווערען בעשטימט די יונגסטע דעפוטאטען. די יונגסטע דעפוטאטען געהערען ס'רוב צו דער אפאזיציע: פאך (זויערים-פארטיי), 26 יאהר אלט, סטיפולקאווסקי (נ.ד.) 26 י. ניקאלאיטשיק (זאנאציע) 29 י.

4 א זייגער דארף פארקומען די

ערעפנונג פון סענאט.

די טאג-ארדנונג איז די זעלבע ווי אין סיים. דער עלטסטער אין סענאט איז סענאטאר ליםאנאווסקי, 94 יאהר א. אבער דעם פארזיץ וועט ווארשיינליך איבערנעהמען דער 77-יאהריגער סענאטאר טוליע (זאנאציע) ,א חוץ איהם געהערען צו די עלטסטע לויט די יאהרען הארטשעווסקי (אוקראינער) 74 י. און באיקא (זאנאציע) 73 י. אלס סעקרעטארין ווערט פאראויסגעזעהען די 41-יאהריגע פרוי האנא הוביצקא (זאנאציע) פרוי פון מיניסטער הוביצקי.

בארטו שויז צוזאמענגעשטעלט זיין קאבינעט

פאריז, 7. (ספ. טעל.) בארטו איז געלונגען צוזאמענצושטעלען א נייע רעגירונג און [illegible] וועט דער קאבינעט פארגעשטעלט ווערען דעם מלוכה-פרעזידענט צום בעשטעטיגען. 3

דער סכסוך צווישען די יודישע ארבייטער

און די פאמעראנצען-פלאנטאטארען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 7. (יט"א טעלעגראפיש).

אין צוזאמענהאנג מיט'ן סעזאן פון די פאמעראנצען-פלאנטאציעס זענען אויסגעבראכען סכסוכים צווישען דער יודישער ארבייטער-ארגאניזאציע און די פלאנטאטארען.

דער סכסוך איז אויסגעבראכען צוליב דעם, וואס אויף די פלאנטאציעס ווערען בעשעפטיגט זעהר וועניג יודישע ארבייטער.

אין „חדרה" און „נס ציונה" האט פאליציי געמוזט אינטערווענירען.

אין „פתח תקוה" וואו ס'ווערען בעשעפטיגט 75 פראצענט אראבער איז די לאגע אנ'אנגעשטרענגטע.

די העברעאישע פרעסע אפעלירט אז דער סכסוך זאל ווי אמשנעלסטען ליקווידירט ווערען.

דער ועד-הלאומי נעהמט אן מיטלען אין דער ריכטונג.

גראנדיעזער קבלת פנים

פאר'ן אינזש. אוסישקין אין ניו-יארק

ניו-יארק, 7. (יט"א טעלעגראפיש).

אינזשיניער אוסישקין איז אנגעקומען קיין ניו-יארק. אין סיטי-האטעל איז איהם איינגעארדענט געווארען א גראנדיעזער קבלת-פנים. עס האט איהם בעגריסט דער בירגערמייסטער פון ניו-יארק. די גאנצע יודישע פרעסע איז פול מיט ארטיקלען וועגען אוסישקינס ארבייט פאר'ן נאציאנאל-פאנד.

אנטי-יודישע עקסצעסען אין לייפציג

עס זענען דא מעהרערע יודישע פערוואונדעטע

לייפציג, 7. (יט"א טעלעגראפיש).

דא זענען אויסגעבראכען שטארקע אנטי-יודישע עקסצעסען.

עס זענען דא מעהרערע יודישע פערוואונדעטע.

א טייל פון זיי האט מען געמוזט נעהמען אין שפיטאל אריין.

די עקסצעסען האבען געמאכט די נאציאנאל-סאציאליסטישע צייטונגס-פערקויפער.

די כוליגאנעס זענען ארעסטירט געווארען.

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך מאכט בעקאנט, אז אויף דער פערזאמלונג פון 6.12 ד. איז פאר נישט אויסגעפיהרט די בעשלוסען פון דער פערוואלטונג אין דער בעקער-מייסטער

ישראל האטץ

לאגעווניצקא 4

אויסגעשלאסען געווארען אלס מיטגליד פון בעקער-צעך.

צייד-מארשע

בנימין שקלארז

5599

היינט, מאנטאג, פ' וישב, פינקטליך 6 אווענד וועט דער איניציאטאר און שעפער פון דער גרויסער וועלט-בער. „ישיבת חכמי לובלין" - הגאון ר'

מאיר שפירא

שליט"א אבדק"ק פיעטרקוב-לובלין

דאטעמא רעפעראט אין ווילקער שוהל (זאכאדניא 56) א.ד.ט. די ענטשטעהונג פון „ישיבת חכמי לובלין" און איהרע פערספעקטיווען

גלייכצייטיג וועט האלט'ן א רעפעראט א תלמיד פון „ישיבת חכמי לובלין" ה'

אהרן לעבוואהל

פון אוסטריק א. ד. ט.: א לעבעדיגער גרוס פון „ישיבת חכמי לובלין"

בעמערקונג: דער באלקאן איז רעזערווערט פאר פרויען.

בנות אגודת ישראל זאכאדניא 66

כמעט בחנם נאר פאר 1 זל. א חודש

מיר גיבען קורסען פאר די קינדער (מיידלעך) פון די פאלקס-שולען, עס ווערט געלערנט: דאוונען, יודיש, העבראיש, דינים, געשיכטע און אלץ וואס א יודיש קינד דארף וויסען!

אויך זענען פערהאן פרייע פלעצער פאר קינדער פון 4—7 יאהר אין אונזער פרעבעל-שולע. ביליגע פרייזען.

איינשרייבונגען יעדען אווענד אין אונזער לאקאל זאכאדניא 66.

Dr. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקע

געהמט ווידער אן

אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32

עמפפאנגס שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. N. HALTRECHT

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס קראנק.

נעמט א פון 8 ביז 9 פריה פון 12—3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אווענד.

זונטאג פון 9 ביז 1 מיטאג.

פיעטריקאווער 10

פאר אינבעמיטעלטע לעזשניצע-פרייזען.

Lekarz-dentysta Stanisław Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

געז. אוונט-קורסן פאר ארבעטער אין לאדזש

היינט, מאנטיק, ד. 8 ד.ה. 8 א זייגער אוונט קומט פאר אין זאל אייראפעיסקי, זגערזשער 17

א פארלעזונג פון ח' זרבבל

א.ד.ט. דער „הייליקער שניידערל" און דער „גולם"

טעזן: 1) קונסט, טעאטער און לצבי; 2) „דיבוק" און „קידוש השם"; 3) פינטעלע יוד און פינטעלע מענטש; 4) פאטאס, נאציאנאלער און מאצ יאלער; 5) פאסיווע און אקטיווע העלדישקייט; 6) אפזאג פון לעבן און קאמף פאר גליק; 7) מסירת נפש אלס אידעאל; 8) דאס הייליקע שניידערל און יוסל דער גולם; 9) צוריק אין פאריס.

בילעטן צו 50 און 75 גר. שוין צו בעקומען אין די פראפ. פאריינ. און אוונט ביי דער קאסע.

אכטונג, סוחרים

פון קאלאניאל- און שפייז-בראנזשע!

היינט, מאנטאג, 6 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל

אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג

געווידמעט פאלגענדע פראגען: די געפלאנטע הע כערונג פון דירה-געלד, זונטאג-רוה-פראגע און אנדערע דרינגענדע פראגען. קומט מאסענווייז!

די פערוואלטונג פון קאלאניאל קליינ-הענדלער - פעראיין, צעגעלניאנא 15

אבריי זהאלבער אין א צוקערניע

מיט דער פולער איינריכטונג ביליג איבערצוגעבען.

צו ערפאהרען קילינסקיעגא 107. 8986

יארמוטער הערינג

קאסטעט נור 130 זל. א גאנצע טיז!

און מן די בעסטע ערשטקלאס'גע טראדע-מארקען!

דער לאדזער הערינג-פערבאנד האט זיך שוין ווידער אמאל טועה געווען מיט'ן ארויסשיקען זיינע אגענטען פאריגע וואך נאך דאנציג, כדי אבצושטעלען די אימפארט-מעגליכקייטען פאר די יעניגע סוחרים, וועלכע געהערען נישט צו זייער פעראנד אין דעדורך מיינען זיי, אז זיי וועלען קענען העכערען די פרייזען, אבער דאס וועט זיי ווידעראמאל נישט געלונגען.

מיין רעיעלע פירמע קויפט נישט קיין הערינג אין דאנציג. פאר מיר ווערט מיטאימפארטירט מיין געברויך און דעריבער וועל איך פערקויפען אזוי ווי איך האב שוין איינמאל מיטגעטיילט דעם גאנצען חודש גרודשען יארמוט-הערינג צום פרייז פון 130 זל. א טין פון די בעסטע טרעדע-מארקען.

Hurtowa Sprzedaż Śledzi

„HURTOŚLED"

Pl. Kościelny 7, tel. 188-43.

פ. ס. ווער עס וועט בעשטעלען מאנטאג, בעקומט אבגעליפערט דאנערשטאג, ווער עס בעשטעלט דאנערשטאג, בעקומט מאנטאג — אזוי, אז 2 מאל א וואך קען יעדער קונדע בעקומען די סחורה רעיעל און פינקטליך.

נייע ערד=ציטערניש אין יאפאן

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.) נעכטען פארמיטאג איז ווידער פארגעקומען אן׳ערד־ציטערניש אין די שטעט אסאקא, קיאטא און קאבע. די הויפט־שאדענס זענען פארגעקומען אין דער אומגעגענד פון אסאקא.

די מאטעריעלע שאדענס און די פערלוסטען אין מענשען איז נאך ביז איצט נישט געלונגען פעסטצושטעלען, ווייל צו די ערטער וואו די ערד־ציטערניש איז פארגעקומען איז נאך נישט געלונגען צוצוקומען.

מכח לארד פאספילדס דימיסיע

אינזש. רוטענבערג דער ממלא מקום פון פראפ. וויצמאן

לאנדאן, 7 (יט״א טעלעגראפיש) טראץ דעם, וואס די קלאנגען וועגען לארד פאספילדס גאנטער דימיסיע ווערען אפיציעל אפגלייקענט, שטעלט אבער ווייטער פעסט דער גוט־א נפאר־מירטער „דזשואיש קראניקל״ אז די דימיסיע איז שוין א בעשלאסענע זאך.

ווייטער מעלדעט דער „דזשואיש קראניקל״, אז אויפ׳ן ציוניסטישען קאנגרעס וועט די לייטונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איבערגעהן אין אנדערע הענד:

אויפ׳ן ארט פון ד״ר וויצמאן זאל קומען אינזשיניער רוטענבערג. דער ארגאניזאציאנעלער סעקרעטער פון אינזש. רוטענבערג האט געמאכט א זעהר שטארקען איינדרוק אויפ׳ן וויצע־קאלאניע־מיניסטער ד״ר שילס, בעת ער האט בעזוכט א״י.

פראנצויזישע ליגע צו בעקעמפען אנטיסעמיטיזם רופט צו קאלאניזירען יודען אין פראנקרייך

פאריז, 7. (יט״א טעלעגראפיש). שבת און זונטאג איז דא פארגעקומען די קאנפערענץ פון דער ליגע צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם. צו דער קאנפערענץ זענען געקומען 120 דעלעגאטען, דעם פארזיץ האט געפיהרט דער רעקאנטער שריפטשטעלער בערנארד לעקאש. נאכדעם ווי ס׳האבען זיך ארויסגעזאגט א רייה רעדנער איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע וואס רעקאמענדירט צו פערגרעסערען די קאלאניזאציע־טעטיגקייט און די יודישע עמיגראציע קיין פראנקרייך.

וועגען דער בעציהונג פון דער ליגע צום ציוניזם איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אין וועלכער ס׳ווערט געזאגט, אז די ליגע פערנעהמט זיך נישט מיט ציוניזם, זי איז אבער בשום אופן נישט פיינדליך געשטימט צום ציוניזם.

ווערה=גטשרייפ: די יודען אין א רומעניש שטעטעל

בוקארעשט, (יט״א) דער פרעזעס פון דער יודישער קהלה אין סוטשאווא און מיטגליד פון ארטיגען שטאט־ראט דר. מאיר טייך האט אין דער רומענישער טאג־צייטונג „אדוועריול״ פערעפענטליכט אן׳אפענעם בריף צום רומענישען אינערן־מיניסטער מיהאלאשא וועגען דער שרעקליכער נויטלאגע פון די יודען אין דער שטאט באלאיעאנו.

די יודען אין דער שטאט באלאצעאנו האבען שטארק געליטען פון די אנטיסעמיטישע אונרוהען, וועלכע האבען זיי געמאכט גרויסע הזיקות, די רעגירונג האט נישט אומגעקעהרט די געליטענע אפילו א טייל פון די הזיקות. די פערשפראכענע 90000 לעי זענען נישט אויסגעצאהלט געווארען. די לאגע פון די יודען איז נאך שרעקליכער צוליב דעם, אנקומענדען ווינטער. די ארטיגע מאכט ווייזט נישט ארויס קיין שום סמנים פון מיטגעפיהל פאר דער נויטליידענדער יודישער בעפעלקערונג.

פערמשפט 19 פאגראמשטשיקעס אין רומעניע

טשערנאוויץ, (יט״א) דא איז פארגעקומען דער פראצעס פון 19 פאגראמשטשיקעס פון סוטשאווא, בוקאווינא, וועלכע זענען אין יולי חודש ה.י. אנגעפאלען אויף די יודען פון דער שטאט און געראבעט די קראמען פון פיל יודישע סוחרים.

צום פראצעס, וועלכער איז פארגעקומען פאר׳ן סוטשאווער טריבונאל זענען ארויסגערופען געווארען העכער פערציג עדות, דאס געריכט האט פערמשפט די פאגראמשטשיקעס צו 3 און 4 חדשים ארעסט.

אויף 2 יאהר, 5 יאהר, 10 יאהר

פראיעקטען וועגען אפשטעלען די עמיגראציע קיין אמעריקא

ניו־יארק, (יט״א טעלעגראפיש) דער נייער קאנגרעס איז פערווארפען מיט א גאנצער רייה פראיעקטען וועגען ווייטערדיגען בעגרעניצען די עמיגראציע;

אויפ׳ן סדר היום געפינען זיך פאלגענדע עמיגראציע־פראיעקטען:

1) אפט־על׳ן איניאנצען די עמיגראציע אויף 2 יאהר; 2) אפשטעלען אינגאנצען די עמיגראציע אויף 5 יאהר, און 3) אפשטעלען אינגאנצען די עמיגראציע אויף א משך פון 10 יאהר, און — בעזונדערס פון סאוויעט־רוסלאנד.

20 לעבעדיגע מייז און שטינק-באמבעס

האבען ארויסגעלאזט די היטלעראווצעס בעת׳ן דעמאנסטרירען רעמארק׳ס ווערק „אויפ׳ן מערב־פראנט נישטא קיין נייעס״

בערלין, 7. (ספ.) אין קינא מאצארט־זאל האט מען אנגעהויבען צו דעמאנסטרירען דאס בעקאנטע ווערק פון רעמארק „אויפ׳ן מערב נישטא קיין נייעס״. דאס דאזיגע בילד וואס איז אויפגענומען געווארען אין קלאנג־פילם, איז דורך דער דייטשער פילם־צענזור פריהער שטארק ארומגעשניטען געווארען, כדי נישט צו בעליידיגען די פאטריאטישע געפיהלען פון די דייטשען. פונדעסטוועגען האט עס קיין חן אין די אויגען פון די דייטשע שאוויניסטען נישט בעקומען.

נעכטען, ווען דאס בילד איז דעמאנסטרירט געווארען, האבען זיך אין קינא פערזאמעלט היטלעראווצעס און אונטער דער אנפיהרונג פון זייערע „קולטור־אפטיילונגען״ איינגעארדענט א ווילדע העצע.

בעת׳ן דעמאנסטרירען דאס בילד האבען זיך מיט אמאל פון אלע זייטען דערהערט געשרייען „שווינערייי״, „פערדשטאל״, נידער מיט די יודען.

אין זאל איז ענטשטאנען א פאניק, דער טומעל האט זיך נאך מעהר פערשטארקט צוליב דעם, וואס איז דער זעלבער צייט האט אין קלאנג־פילם זיך געהערט א הארמאטען־שיסעריי.

דערווייל האבען די היטלעראווצעס ארויסגעווארפען שטינק און טרעהרען־באמבעס און ארויסגעלאזט צוואנציג לעבעדיגע מייז אויף די פרויען וואס זענען געווען אין קינא, האבען די מייז געווירקט שטארקער ווי די טרעהרען־באמבעס, עס האבען זיך געהערט ספאזמאטישע געשרייען. מען האט געמוזט אפשטעלען דעמאנסטרירען דאס בילד און אנצונדען די ליכט אין זאל.

דאן איז דעפ. מינהיימער אויפגעטראטען מיט אן׳אגיטאציע־רעדע. באלד דערויף איז מיט א רעדע אויך אויפגעטרעטען דער היטלער־פיהרער דעפ. העבעלס. בעת איניגע אנוועזענדע האבען געפרובט פראטעסטירען זענען זיי דורך די היטלעראווצעס צושלאגען און געטרעטען געווארען מיט די פיס. אין זיין רעדע האט העבעלס אויסגערופען: „היטלער שטעהט פאר די טויערען פון בערלין!״.

דערווייל איז די קאסע בעלאגערט געווארען פון המון וועלכע האט געפאדערט צוריקצאהלען פאר די בילעטען. די היטלעראווצעס האבען צושלאגען די קאסירערין. מ׳האט געמוזט שליסען דאס קינא און אפרופען די ווייטערדיגע סעאנסען. די דירעקציע פון קינא קלאגט אן די דעפוטאטען מינהיימער און העבעלס און פאדערט ביי זיי שאדען־ערזאץ.

יוד. ארטיסטן־פאריין אין פוילן

דירעקטאריאט

פון די פאריינ׳־טעאטערן

בעפוגלט. דיר. פאר לאדז: שמאקפערער. לעטער: א. בעזמאן

לאדז. יוד. קאמער־טעאטער

בלייער

אין ווייסען זאל

„מאנטייפעל זאבאדניא 43

„ארדט

קיוסטל. לעטער:

משה בראדערזאן.

היינט, מאנטאג — 1 פארשטעלונג

אנהויב 9.15 אין אוונט

אויפן הימל איר׳ד

אין 2 טיילען, 14 בילדער.

נומערן: 1) קלויזניקעס, 2) דאס ליד פון די ספר עך 3) אויפ׳ן דארף, 4) שלום־בית, 5) נסא־שמענדריק 6) אויפ׳ן „דעפאמ״, 7) אויפ׳ קיין בית־להם 8) נאך האלבע נאכט 9) „לאיסטראקעס״, 10) ביים סאמאוואר, 11) מאנאלאג, 12) העיבסט־מאנגא, 13) יודישע ראפסאדיע, 14) אויפ׳ן הימעל א יריד.

אנסאמבל לויט׳ן א. ב. פריוען: זיסעל־גירל, מ. דילסקא, עלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעסטרמאן, אלא שליפקאוויטש. מיזער שמואליק גאלדשטיין, שמעון דושינסקי, מאטעל קאן יעקב ריינגלאס, ישראל שומאכער, י. שיפער.

מעקעטען: מ. בראדערזאן, ל. נאדעלמאן, שום גאן, מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאן און פאלקס־מאטיוון! דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער, טענץ איינסטודירט דורך אירעיא ברגישיצקא. מוזיק־לעטער—ה. רובין, רעזש—דזשינגאי שומאכער. בינע־אינספעקטאר—ם. קש, ליכט פעספי—יעראן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום־טובים א גאנצען טאג

שפארזאמקייט פאר אלע סוחרים

צו וואס זאלט איהר פאהרען צו די באהנען שיקען מענשען אבצושטעהן שעה׳ן לאנג אפצינעהמען נאכנאהמעס שפארט אייך אייך צייט, געלד און אויפרעגונג און שיקט עס אריין צו מיר וועט איהר פאר א גאנץ קליינע פערגיטיגונג קריגען זאפארט אויסגעצאהלט יעדע סומע אהן צעגערונג, אויך א גאנצען טאג.

עקספעדיציע באמבערג

נאוואמיעסקא 4.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.

— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע־ציכער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

א שותף

צו א גוט איינגעפיהרט געשעפט מיט 15 ביז 20 טויזענד זל. ווערט געזוכט. אפערטען אונטער „זיכערע פרנסה״ אבצוגעבען אין אדמ. פון דער צייטונג. כל הקודם זכה!

א קוואליפיצירטער

זייגער־מאכער

פון דער פראווינץ, זוכט בעשעפטיגונג. אפערטען אונטער „S. W. K.״ אין אדמ. פון דער צייטונג.

Uczenica VII-ej klasy udziela lekcyj, tanio. Może być za objady. Dowiedzieć się: KAUFMAN, Narutowicza 25, poprz. of., I p.

אן׳איינגעפ הרט

שיך־געשעפט

איז אין צענטרום שטאט איבערצוגעבען. צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 9986

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך

אז תשכן בית ושאנן כי הלך בתום

ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

אבער דעם זאלסט נאר קומען אין ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס; ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטניס, ראוויזעס, זאבעזפיעטשעניצס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוושאנער ראזיעמסטע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזודעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17, 1־טער הויף

[illegible]

Dr. med.

H. Krauskopf

אקושעריע־ און פרויען־קראנקהייטען

זגיערזשער 16, טעל. 113-47

נעהמט אן פון 4–7 אוונד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום־טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

קאנסום

ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור״

54 ראקיטשינער 54

עמפפעהלט אייגענע סחורות, זאווי פון אנדערע ערשטקלאסיגע פאבריקען

צו געוועהנליכע פאבריקס־פרייזען

רעשטלעך, סעקונדא, בראקען, בארכאנען, פלאנעלקעס און אנדערע ווידזעווער סחורות

דאמען־וועש

מענער־וועש

וואלענע דאמען־סחורות

וואלענע מענער־כחורות

זיידען־ווארען גרויס אויסוו.

וועלוועטען.

שטרימף fil d'Ecosse און זיידענע

שקארפעטען

הענדשקעס

שיך

בעטען אין קאלאשען

זעמטליכע גאלאנטעריע־ווארען

מענער־אנציגער

מענער־פאלטעס

וואלענע טיכלעך

קאלאניאל־ווארען

דערנעהרונגס־ווארען

דאס קויפען פערפליכטעט נישט

מיר בעטען די ג׳ קונדשאפט צו בעזוכען אונזער ניי־ערעפענטען, דעם רייך־פערזעהענעם קאנסום

ראקיטשינער 54, צופאהר מיט די טראמווייען 10 און 16

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירן, בלאז און אורין־קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 12–1 און פון 4–7 אוונד.

Dr. med.

M. LERNER

ספעציאליסט פאר קינדער־קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז.
8 דעצעמבער 1930

די אַפּערע,
וואס האט געבראכט צום קאבי־נעט־קריזיס אין פראנקרייך

די אַפּערע פון פראַנצויזישען באַנקיר אוסטריק האָט אין גאַנץ פראַנקרייך אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע אויפרודערונג. אין דער אַפּערע זענען פערמישט דעפּוטאַטען, מיניסטאָרען און די אָנגעזעהענסטע פּאָליטיקער. די אַפּערע האָט צוערשט געבראַכט צו דער דימיסיע פון עטליכע וויצע־מיניסטאָרען און סוף כל סוף צו דער דימיסיע פון גאַנצען קאַבינעט.

אומזיסט האָט זיך טארדיעס רעגירונג געפּרובט אַרויסקריגען פון קלעם, אין וועלכען זי איז אַריין אַ דאַנק דער מעשה אוסטריק. פון סאַמע אָנהויב פון דער איצטיגער סעסיע האָט דער פראַנצויזישער פּאַרלאַמענט מיט זיך פאָרגעשטעלט אַני־אמת שלאַכט־פעלד. די רעגירונג האָט געליטען איין מפּלה נאָך דער אַנדערער. מיט עטליכע טאָג צוריק, ווען אין פּאַרלאַמענט איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַ פאָרשלאַג צו בילדען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע אויף אויסצופאָרשען די מאַכינאַציעס פון אוסטריקען, פון וועלכע טויזענדער פראַנצויזישע בירגער האָבען פערלוירען זייערע אָפּגעשפּאָרטע פראַנקען, האָט זיך טארדיע ענטקעגענגעשטעלט דעם פאָרשלאַג. אָבער באַלד האָט ער זיך געכאַפּט, אַז ער וועט דאָס שפּיל פערשפּילען און ער האָט זי צוריקגעצויגען. די קאָמיסיע איז געבילדעט געוואָרען. נאָר באַלד, ווי די קאָמיסיע איז צוגעטראָטען צו דער אַרבייט, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אוסטריקס אַפּערעס פערכאַפּען קאָלאָסאַלע קרייזען, און טארדיעס קאַבינעט איז געפאַלען.

וועל־זשע אַלזאָ איז עס דער אוסטריק, וועלכער האָט געבראַכט צו אַ פּאָליטישער מהומה און צום שטורץ פון אַ רעגירונג?

אוסטריק איז אַמאָל געווען אַ פּשוט׳ער קעלנער אין דער ביר־שענק פון זיין פאָטער. אין אָנהויב קריג איז ער געווען אַ בעאַמטער אין טולוז, נאָכ׳ן קריג האָט ער זיך אַריבערגעטראָגען קיין פּאַריז, און דאָ האָט זיך אָנגעהויבען דאָס צווייטע קאַפּיטעל פון זיין קאַריערע. נישט־האָבענדיג קיין שום קאַפּיטאַל, נישט בעזיצענדיג קיין שום פאַך־קענטענישען אין באַנק־וועזען, פערלעגט אוסטריק אַ באַנק, עס הויבט זיך אָן אַ שפּיל אויף דער בערזע, האסע, בעסע, קאַמף מיט די געגנער, רואין פון מענשען, אַבי אַליין רייך צו ווערען.

אוסטריק וואַרפט זיך אויפ׳ן שיף־מאַרק. ער קויפט אָפּ די אַקציעס פון אַ רייה שיף־פירמעס. די פרייזען פון שיף שטייגען, דער עולם הערט אויף צו קויפען, און אוסטריקס געשעפטען איז לעדיג, אָבער אוסטריק שרעקט זיך נישט אָפּ. ער קויפט די אַקציעס פון אַנדערע אונטערנעהמונגען, שרויפט אַרויף געוואַלדיג זייערע פרייזען. דאַן פערקויפט ער די אַקציעס און פערדינט קאָלאָסאַלע געלדער. אַט אַזוי, שפּילענדיג קונציג אויף האסע און בעסע, ווערט אוסטריק אונגעהויער רייך, רואינירענדיג דערביי זיינע געגנער און אונצעהליגע קליענטען, וועלכע זענען מיט די געגנער פערבונדען.

עס קומט אָבער אַ בערזען־קראַך. אוסטריק הויבט אָן צו פערלירען. מיליאָנען געהען אַוועק אויף אונטערצוהאַלטען די קורסען פון פּאַפּירען, וואָס האָבען פערלוירען דעם ווערט, די רעגירונג קומט אוסטריקען צו הילף. מורא־האָבענדיג פאַר אַ גרויסער אַרבייטסלאָזיגקייט אין דער שיף־בראַנזשע.

אוסטריק פיהלט אָן זיינע לעדיגע קעשענעס מיט מלוכה־געלטער און נעהמט זיך ווידער צו שפּעקולאַציעס אויף דער בערזע. אָבער ער האָט אין זיין אַזאַרט שוין פערלוירען יעדע מאָס און געפיהל פאַר דער ווירקליכקייט. אוסטריקס פּאַפּירען פאַלען אונגעהויער. זייער ווערט איז שוין דערגאַנגען ביז צום מינימום. דאָס קאָלאָסאַלע פערמעגען פון פראַנצויזישען שפּעקולאַנט צופאַלט זיך אין עטליכע חדשים. זיין קראַך ברענגט צום באַנקראָט פון אַ רייה אַנדערע בענק, מעהר אָדער ווייניגער סאָלידע.

דער באַנקראָט פון אוסטריקען און פון די בענק, וואָס זענען מיט איהם געווען פערבונדען, רואינירט אָהן אַ שיעור קליינע אַקציאָנערען, וועלכע האָבען אַריינגעלעגט זייערע אָפּשפּאָרונגען אין אוסטריקס צווייפעלהאַפטע און ריזיקאַלישע געשעפטען. און דאָ ווייזט זיך אַרויס, אַז אין זיינע מיליאָנען־אומזאַצען האָבען געהאַט אַ האַנד אַ רייה דעפּוטאַטען, פּאָליטיקער, מיניסטאָרען. דאָס האָבען זיי איהם געהאָלפען אַרויסצוקריגען פון דער רעגירונג סובסידיעס אויף זיינע פינסטערע אונטערנעהמונגען.

די פינאַנציעלע אויפטוען פון אוסטריקען רודערן אויף פראַנקרייך; דער סקאַנדאַל ווערט אַריבערגעטראָגען אויפ׳ן פאָרום פון פּאַרלאַמענט און טארדיעס קאַבינעט פאַלט אַ קרבן פון אוסטריקס מאַכינאַציעס.

פ. ב.

נישט שעהנע רעדעס נאר מעשים
שטימען פון דער פוילישער פרעסע

„נישט קיין טריבונע פון פּראָטעסט, נאָר אַ קוזשניע פון אַרבייט" — אַזוי רופט אָן דעם לייט־אַרטיקעל דער לעצטער נומער פון דעם סאַנאַציע־בלאַט, די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ":

„די געזעלשאַפט, — שרייבט די צייטונג, — ערוואַרט פון איהר רעפּרעזענטאַנץ, וואָס ווייניגער זשעסטען, וואָס מעהר מעשים. זי וויל זעהן אין סיים נישט קיין מיטינג־טריבונע, נאָר אַ קוזשניע פון מלוכה־אַרבייט.

„דער מילדסטער פון די אַרבייטסלאָזע האָט שוין גענוג דעם ספּעקטאַקל, וועלכען ס׳האָבען אין משך פון גאַנצען סעזאָן איינגעאָרדענט זיך די הערען־ סיים־טענאָרען, וועלכע האָבען אויף זיינע הונגעריגע קישקעס אויסגעשפּילט די אַקאָרדען פון פאָלקס־צאַרן: מענשען, וועלכע ליידען נויט, פאָדערען פון די דעפּוטאַטען נישט קיין שעהנע רעדעס, וועלכע רודערען אויף זייערע וואונדען, נאָר אַנ׳אַנווייז אויף פּאָזיטיווע וועגען, אויף וועלכע זיי זאָלען קאָנען געפינען אַרבייט, פערדינסט און ברויט".

וואָס אַלזאָ דאַרף טון דער סיים? דערויף ענטפערט די צייטונג, איז קודם כל, מוז געענדערט ווערען דער סיים־רעגולאַמין. און עס געהט אַוועק אַ לענגערע אָפּהאַנדלונג וועגען קריזיס פון פּוילישען פּאַרלאַמענטאַריזם, אילוסטרירט מיט ביישפּילען פון דער געשיכטע און מיט דעם איצטיגען מצב פון פּאַרלאַמענטאַריזם אין פערשידענע לענדער. צי וועלען אָבער פון נייעם סיים־רעגולאַמין די קישקעס פון די אַרבייטסלאָזע אָנהויבען שפּילען אַ נייעם, פרעהליכען מאַרש — דאָס איז די פראַגע.

דער אַלטער פּ.פּ.ס.־ישער טוער, סענאַטאָר באָלעסלאַוו לימאַנאָווסקי איז אויסגעצייכענט געוואָרען מיט אַ „קרייץ פון אונאָפּהענגיגקייט". ער האָט דעם קרייץ נישט אָנגענומען. זיין בריף, אין וועלכען ער מאָטיווירט דעם דאָזיגען שריט, ברענגט נישט דער „ראָבאָטניק" צוליב צענזורעלע טעמים. פון זיך שרייבט דער אָרגאַן פון פּ.פּ.ס.:

לימאַנאָווסקי, האָט געהאַט פאַר זיך צוויי וועגן: אָדער נישט ענטפערען אויף דער מיטטיילונג און אויף אַזאַ אופן שווייגענדיג אַזוי צו זאָגען אויסדריקען זיין פּראָטעסט געגען סיסטעם און זיינע טאַטען, אָדער עפענטליך אויפקלערען די מאָטיוון פון זיין דעציזיע.

„באָלעסלאַוו לימאַנאָווסקי האָט אויסגעקליבען דעם צווייטען וועג; דער ערשטער וואָלט בעדיים פּחדנות.

„אַ בעהאַלטענער פּראָטעסט וואָלט געווען אַ מיאוס׳ער פעררעט לגבי זיינע פריינד, וועלכע האָבען דיזעלבע איבערצייגונגען און געזעלשאַפטליך־פּאָליטישע אנשויאונגען.

„דערפאַר האָט דער נעסטאָר פון פּוילישען סאָציאַליזם אויסגעקליבען דעם וועג פון עפענטליכען פּראָטעסט. צו זיין בעשלוס האָבען איהם בעוואויגען דריי פאַקטען: 1) בריסק, 2) דעם אופן פון דורכפיהרען די וואַהלען, 3) די כמעט־זיכערקייט פון אַ געוויסען טייל פון דער געזעלשאַפט, וועלכע אידענטיפיצירט אכזריות מיט קראַפט און בעפרייט זיך אויף אַזאַ אופן פון פליכט מאָראַליש צו פּראָטעסטירען".

ווי לעבען די יודען אין מאראקא?
אנ׳אינטערוויאו מיט׳ן פראנצויזישען גענעראַל־רעזידענט און דעם פּאשא פון פעץ

בערלין, (יט"א) מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט דער פּרעזידענט פון דער פראַנצויזישער רעפּובליק דומערג, ווי בעקאַנט געוויילט אויף אַנ׳אינספּעקציאָנס־רייזע אין פראַנצויזישען מאַראָקאָ. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט פערנעהמט זיך איצט שטאַרק די פראַנצויזישע און מאַראָקאַנישע עפענטליכע מיינונג, ווי אויך די פראַנצויזיש־יודישע פּרעסע מיט דער נאַטוראַליזירונגס־פּראַגע פון די יודען אין מאַראָקאָ.

אין מאַראָקאָ לעבען היינט־צו־טאָג לערך 120.000 יודישע משפּחות. בירגערליכע רעכט האָבען זיי בעקומען ערשט זייט דאָס יאָהר 1912, ווען פראַנקרייך האָט איבערגענומען דעם פּראָטעקטאָראַט איבער מאַראָקאָ. ביז דעמאָלט איז די יודען אין מאַראָקאָ געווען פערוועהרט געווען געהען אָנגעטון שטיוועל, ווי אויך אַנדערע מלבושים חוץ שוואַרצע און צו רייטען. דאָס יודישע געטאָ, די אַזוי גערופענע מעלאַהס, איז נאָך ביז׳ן יאָהר 1920 בייגעבאַכט געוואָרען אָפּגעשלאָסען און די יודען איז געווען פערבאָטען זיך געפינען אויסערהאַלב די געטאָ־מויערן. דערמיט, וואָס די פראַנצויזישע רעגירונג האָט אָפּגעשאַפט די אַלע גזירות, האָט זי זיך ערוואָרבען די סימפּאַטיע פון ד יודען, אָבער גלייכצייטיג איז געוואַקסען די שנאה פון די אַראַבער צו די יודען. פאַר די יודען אין מאַראָקאָ האָט זיך געשאַפען אַ מאָדנע לאַגע, פון איין זייט הערשען נאָך צווישען זיי מיטעלאַלטערליכע מנהגים, זיי אונטערליגען נישט דער קאָמפּעטענץ פון די געריכטען נאָר פון די רבנים אז״וו. און פון דער צווייטער זייט האַלטען זיך די יודען אַלס מעהר אייראָפּעער ווי די אַראַבער, כדי אַ סוף צו מאַכען מיט דעם צווידייטיגען צושטאַנד און זיך ענטגילטיג אויסערליך אייראָפּעאיזירען, בעמיהען זיך די יודישע קהלות אין מאַראָקאָ צוזאַמען מיט די פראַנצויזיש־יודישע אָרגאַניזאַציעס דורכצופיהרען די נאַטוראַליזירונג פון אַלע מאַראָקאַנער יודען. די נאַטוראַליזירונג זאָל פאָרקומען לויט׳ן וואונש פון דער יודישער קהלות־אָרגאַניזאַציע אין מאַראָקאָ, דורך אַ דעקרעט, לויט וועלכען אַלע מאַראָקאַנער יודען ווערען אויטאָמאַטיש אַנערקענט אַלס פראַנצויזען.

אין אַנ׳אינטערוויאו, וואָס דער גענעראַל־בעפולמעכטיגטער פון פראַנצויזישען פּרעזידענט אין מאַראָקאָ מ. אורבאַן־בלאַן, האָט געגעבען דעם מיטאַרבייטער פון „איזראַעליטישען [illegible]־בלאַט" עזריאל קאַרלעבאַך, ווערט איצט בעטראַכט די פראַגע פון נאַטוראַליזירען די מאַראָקאַנער יודען. ה׳ בלאַן האָט ערקלערט, דאָס ער פערזענליך מיינט, אַז עס איז נאָך צופריהצייטיג אַרויסצוגעבען אַזאַ דעקרעט, ס׳וב יודען אין מאַראָקאָ לעבען נאָך אין שרעקליכע היגיענישע און קולטורעלע בעדינגונגען אין די הונדערט־יעהריגע אַלטע הייזער פון דער געטאָ. די הילף פון „אַליאַנס איזראַעליט" איז צו קליין, כדי קענען איבערפאָרמירען די מאַראָקער יודען אין אייראָפּעער. די יודען אין מאַראָקאָ מוזען דעריבער נאָך אַ לאַנגע צייט זיך בעגנוגענען מיט די בירגער־רעכט, וואָס זיי האָבען און קענען נישט רעכענען אויף אַ קאָלעקטיווע נאַטוראַליזירונג.

אינטערעסאַנט זענען די אַרגומענטען, וועלכע דער פּאַשאַ פון פעץ, איבן אודריס, האָט אַרויסגערוקט בעת זיין געשפּרעך מיט ה׳ קאַרלעבאַך. ער האָט ערקלערט, אַז לויט די עקזיסטירענדע געזעצען זענען די יודען די אונטערטאַנער פון סולטאַן און די עמאַנציפּאַציע־ערקלערונג פון דער פראַנצויזישער רעגירונג פאַר די יודען אין מאַראָקאָ אין יאָהר 1922 איז אַרויסגעגעבען געוואָרען בלויז אַ דאַנק אַ פערשטענדיגונג מיט׳ן סולטאַן. דערמיט זענען אָבער די יודען נאָך נישט געוואָרען קיין פרייע בירגער, נאָר זענען געוואָרען מאַראָקאַנער, וועלכע אונטערליגען דעם סולטאַן. דאָס, וואָס פראַנקרייך האָט געשאַפען אַ נייע אינטערפּרעטאַציע פון בעגריף „פּראָטעקטאָראַט איבער מאַראָקאָ", ענדערט נישט די דאָזיגע זאַכלאַגע. דער סולטאַן האָט געגעבען די יודען דאָס רעכט פון זעלבסט־פערוואַלטונג פאַר זייער געטאָ (די זעלבסטפערוואַלטונג בעשטעהט פון 6 מיטגלידער, געוועהלטע דורך די יודען און דער פּאַשאַ אַלס פאָרזיצער, האָט די רעכט און פליכט פון אַ שטאָט־פערוואַלטונג מיט צוואַנגס־שטייערן). בלויז דער סולטאַן קען, ווען ער וועט דאָס וועלען, ערקלערען די יודען אַלס פולשטענדיגע זעלבסטשטענדיגע בירגער און ערשט דעמאָלט וועלען די פראַנצויזען קענען אַרויסגעבען זייער נאַטוראַליזירונגס־דעקרעט.

צווישען די מאַראָקאַנער יודען אַליין הערשען חלוקי־דעות וועגען דעם, צי מען דאַרף דורכאויס שטרעבען צו בעקומען אַ פראַנצויזישע נאַטוראַליזירונג. פיל יודישע נאָטאַבלען דריקען אויס די מורא פאַר דעם וואַקסענדען האַס מצד די אַראַבער און צווייפלען צי די פראַנצויזען וועלען שטענדיג זיין ביכולת היטען די זיכערהייט פון לעבען און פערמעגען פון די יודען אין מאַראָקאָ. די דאָזיגע מיינונג ווערט אויך אונטערשטיצט דורך אַ טייל יודען, וועלכע האָבען נאָך היינט־צו־טאָג שפּאַנישע בירגערשאַפט, פון וועלכע זיי ווילען נישט פערציכטען.

„בעפרייאונג פון בלוטזויגער און רויב־פויגל"
בלוטדורשטיגע אנטיסעמיטישע פּראָקלאַמאַציע אין רומעניע

בוקאַרעשט, (יט"א) וואָס מעהר עס דערנעהנטערט זיך דער טאָג פון 10. דעצעמבער, אין וועלכען עס איז אין יאָהר 1922 געגרינדעט געוואָרען די אַנטיסעמיטישע סטודענטען־ליגע, פערגרעסערן זיך די בעוויזען, דאָס די רעדעל־פיהרער וועלען אויך היי־יאָהר אויסנוצען דעם דאָזיגען טאָג פאַר כוליגאַנישע מעשים. די לעצטע וואָך ווערען איבער די גאַסען פון בוקאַרעשט, הויפּטזעכליך, אין יודישען פירטעל פערשפּרייט און אויסגעקלעבט אַנטיסעמיטישע פּראָקלאַמאַציעס. און איין אַזאַ פּראָקלאַמאַציע, אונטערגעשריבען דורכ׳ן פּאָפּ פּאַפּעסקו־מאַזאַצעני, פון דער איקאָנען־קירכע, ״ וואַרט צוו. אַנד. געזאָגט: „מיר וועלען זיך אָרגאַניזירען אין אַנ׳אַרמעע, וואָס איז געטריי כריסטוס׳ן, דעם קעניג און דער נאַציאָן, כדי צו בעפרייען אונזער לאַנד פון די בלוט־זויגער און רויב־פויגעל, וועלכע פרעסען זיך איין, וואָס אַמאָל מעהר אין אונזער בלוט און פלייש. די דאָזיגע פערגיפטער פון דער מענשהייט זענען די יודען, בעזונדערס די פרעמדע אָדער די וואָס האַלטען זיך פרעמד פון די רומענער, מיר ווילען זיך מיט קיינעם נישט טיילען מיט דעם לאַנד, וואָס איז בעשפּריצט מיט אונזער בלוט, דאָס זאָל זיך אַריינגעהמען אין זכרון די יודען און די פערד־יודענטע, אונזער צייכען איז דער האַקענקרייץ, די פּאַפּען און די סטודענטען דאַרפען זיין גרייט אַרויסצוטרעטען".

די פּראָקלאַמאַציעס ווערען פונאַנדערגעטיילט און אויפגעקלעפּט פראַנק און פריי. די מאַכט האָט דערווייל נישט אָנגענומען קיין שום געגען־מיטלען

אויסוואנדערער פון בירא־בידזשאן פאהרען צוריק
פון 500 פאמיליעס פערבליבען 100

מאָסקווע, (יט"א) פון די 500 פאַמיליעס, וואָס האָבען לויט׳ן פּלאַן, היינטיגעס יאָהר געדאַרפט קומען קיין וואַלדהיים, בירא־בידזשאַן, זענען געקומען 300 פאַמיליעס, פון וועלכע בלויז 100 זענען פערבליבען אין וואַלדהיים. די איבעריגע 200 זענען טיילווייז פונאַנדערגעפאָהרען זיך איבער פערשידענע שטעט פון ווייט־מזרח און די איבעריגע האָבען זיך אומגעקעהרט אַהיים.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די געוועזענע יודישע איבערוואַנדערער אין וואַלדהיים האָט זיך געווענדעט דורך דער יודישער פּרעסע צו די אָזעט־אָרגאַניזאַציעס מיט אַ בקשה, מען זאָל זיי נישט שיקען קיין קאַליקעס, אַוואַנטוריסטען און לופט־מענשען. זיי בעטען אויך מען זאָל נישט גלויבען די מעשיות, וואָס עס דערציילען די צוריקגעקומענע איבערוואַנדערער.

די ערשטע צוויי יאָהר — שרייבען זיי, איז געווען זעהר שווער, נאָר איצט זענען סיי די אַלטע, סיי די נייע איבערוואַנדערער פולשטענדיג פערזאָרגט מיט שפּייז און דירות. די בעשעפטיגטע מיט גאָלד־אַרבייט [illegible] מיט וואַרימע קליידער. אין דאָרף איז פערהאַן אַ באָד, אַ געזעלשאַפטליכע וועשעריי, אַ שול, אַ קלוב, קינדערגערטנער און אַ קינדער־פּלאַץ. מיטגלידער פון לאַנדווירטשאַפטליכען אַרטעל פערדינען פון צוויי רובעל 50 קאָפּ. ביז 3 רובל 50 קאָפּ. אַ טאָג. דער קלימאַט איז אַ געזונדטער און קיין קראַנקהייטען זענען נישט פערשפּרייט.

די קאמפאניע אין ראטען־פערבאנד געגען די אויסלענדישע יודישע ארגאניזאציעס

מאָסקווע, (יט"א) די יודישע קאָמוניסטישע פּרעסע הערט נישט אויף אָנצוגרייפען די אויסלענדישע יודישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס זענען טעטיג אין ראַטען־פערבאַנד. די הויפּט־אַטאַקע ווערט געפיהרט געגען דער „פּאָליטיש נישט־אויסגעהאַלטענער" שטעלונג צו די דאָזיגע אָרגאַניזאַציעס מצד דעם קאָמזעט און אָזעט.

עס איז פאָרצוזעהען, אַז אין רעזולטאַט פון דער דאָזיגער אַטאַקע וועט דער אָזעט־צוזאַמענפאָהר, וואָס עפענט זיך דעם 10־טען דעצעמבער, אָנגעהמען אַ רעזאָלוציע, וואָס וועט זיך אַרויסזאָגען געגען די ביז־איצטיגע שטעלונג מצד די ספּעציעלע אָרגאַניזאַציעס־קאָמזעט און אָזעט צו די אויסלענדישע בורזשואַזיע־אָרגאַניזאַציעס. די עקסטרעמיסטען וועלען געוויס פאָדערען זיך לחלוטין אָפּצוזאָגען פון דער בורזשואַזער הילף. דאָס קען מען אַרויסדרינגען פון די אַרטיקלען אין דער פּרעסע און פון די רעדעס, וואָס עס ווערען געהאַלטען אויף די אָזעט־צוזאַמענפאָהרען, און ביי אַנדערע געלעגענהייטען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 8 יח כסלו תרצ"א

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.15
זון-אונטערגאנג 3.31

קויהלען- און בעשפייז-אקציע פאר ארבייטסלאזע און ארימע

נעכטיגע זיצונג פון קהלה-פערוואלטונג

נאכדעם ווי פרעזעס מינצבערג עפענט די זיצונג ווערט בעשלאסען צו שטעלען אויפ'ן סדר-היום די דרינגענדע פארשלאגען: 1) בעריכט פון ראבינאט-קאמיסיע, 2) העכערען די שכירות פון צוויי נישט-עטאטאווע מורי הוראות, און 3) פארשלאג פון פרנס זעלמאנאוויטש יאונטערצונעהמען א בעהייצונג און בעשפייז-אקציע פאר ארבייטסלאזע און ארימע.

עס ווערט פארגעלעזען דער פראטאקאל פון דער פאריגער זיצונג און א רייה קאמוניקאטען, און עס ווערט בעשטעטיגט דער בעריכט פון דער סאציאלער הילף-קאמיסיע פון דער זיצונג פון 27 אקטאבער אויף א סומע פון 13 טויזענד און עטליכע הונדערט זל.

מען טרעט דאן צו צו בעטראכטען די דריי דרינגענדע פארשלאגען.

פרעזעס מינצבערג גיט אפ א בעריכט פון דער ראבינאט-קאמיסיע. ער שטעלט פעסט, אז די קאמיסיע, האלט זיך ביים שטאנדפונקט, אז לאדז האט איצט ווירקליך ווייניג מורי הוראות, פאר דער מלחמה איז מעהר געווען. ד[י] קאמיסיע האט דערום בעשלאסען צו בעשטימען צוויי נייע מורי-הוראות פאר דער געגענד פון נארוטאוויטש גאס און גייערס מארק, אלס מורי הוראות זענען בעשטימט געווארען ליזער ליפשיץ און עקיבה אייגער.

עס האט זיך אנטוויקעלט א דיסקוסיע.

דאקטאר זעלמאנאוויטש האט ערקלערט, אז ער וועט אין דער דיסקוסיע נישט נעהמען קיין אנטייל, ווייל ער האלט, אז דאס געלד, וואס וועט פערווענדעט ווערען אויף אויסצוהאלטען די נייע מורי הוראות, וואלט גלייכער געווען צו בעשטימען אויף שטיצע פאר ארבייטסלאזע און ארימע ביי דער איצטיגער הערשענדער נויט.

אויך פרנס אדוו. ווייצמאן ערקלערט, אז ער וועט אין דער דיסקוסיע נישט אנטיילנעהמען, ווייל די נייע אויסגאבען וועלען בעלאסטען דעם בודזשעט.

די מעהרהייט אקצעפטירט אבער דעם בעשלוס פון דער ראבינאט-קאמיסיע און בעשליסט די צוויי צוויי נייע מורי הוראות צו געבען שכירות פון 1-טען יאנואר 1931.

דער פארשלאג פון אדוו. ווייצמאן צו בעשטימען פאר זיי די שכירות ערשט פון 1-טען יאנואר 1932 איז אפגעווארפען געווארען.

די שכירות פאר די נייע מורי הוראות איז בעשטימט געווארען צו זעקס הונדערט זל. א חודש.

עס איז בעשלאסען געווארען צו העכערען די שכירות פון די נישט-עטאטאווע מורי הוראות משה ווייס און שלמה יאקובאוויטש פון 200 זלאטעס אויף 500 זל. א חודש.

דער פארשלאג פון פרנס רוס צו העכערען די שכירות פון נאך צוויי נישט-עטאטאווע מורי הוראות פון 200 זל. אויף 400 זל. א חודש איז אפגעווארפען געווארען.

דאקטאר זעלמאנאוויטש רעפערירט זיין דרינגענדען פארשלאג וועגען קויהלען און בעשפייז-אקציע און דער פארשלאג ווערט אנגענומען און עס ווערט בעשלאסען איבערצוגעבען דעם בעשלוס דער סאציאלער הילף-קאמיסיע אויף צו רעאליזירען.

אדוו. ווייצמאן לעגט פאר צו פערווענדען צו דעם צוועק די סומען: 40,000 זל. וואס געפינט זיך אין בודזשעט פאר דער קויהלען-אקציע און 20.000 זל. פון די פאנדען. וואס די סאציאלע הילף קאמיסיע האט צו דיספאזיציע.

נאך א לענגערע דיסקוסיע ווערט איבערגעגעבען דעם פרעזידיום און דעם פארזיצער פון דער סאציאלער הילף-קאמיסיע אויסצוארבייטען א פלאן פון דער הילף-אקציע אין משך פון 8 טעג.

אויפ'ן ארט פון פערשטארבענעם דאקטאר קארא, ווערט בעשטימט אין דער פערוואלטונג פון מושב זקנים, דער דאקטאר פליוואצקי.

די בודזשעט-קאמיסיע איז איבערגעגעבען געווארען אויסצוארבייטען דעם פרעלימינאר-בודזשעט פאר'ן יאהר 1931 אין משך פון 15 טעג.

הכנסה-שטייער

וואס איז נוגע דעם הכנסה-שטייער, האבען די בעטרעפענדע שטייער-צאהלער נאכאמאל דאס רעכט אין משך פון 30 טאג, פון ווען זיי האבען בעקומען דעם „נאקאז-פלאטנימשי“ אריינצוטראגען א בקשה, אז דער שטייער-אמט זאל זיי איבערגעבען די יסודות פון דאזיגען אויסמעסט ד. ה. פארוואס דער שטייער-אמט האט זיי אויסגעמאסטען אזא הויכען שטייער און נישט קיין קלענערען. מען קען דאס זעלבע אויך מינדליך פארלאנגען. מען קען אריינטראגען א רעקורס געגען הכנסה-שטייער אין משך פון 30 טאג נאכדעם ווי מען האט דערהאלטען דעם „נאקאז-פלאטניטשי“.

אויב עמיצער האט אויפגעבויט א נייע וואוין-הויז, אדער א הויז פון וועלכען לכל הפחות 2 דריטעל איז בעשטימט פאר וואוין צוועקען (נישט פאר קיין געשעפטען און פאבריקען), אויפגעבויט א שטאק, אדער עפיס צוגעבויט, קען ער בעפרייט ווערען פון צאהלען הכנסה-שטייער בכלל, ד. ה. אויך פון זיין האנדעל אדער אינדוסטריע. איבער דעם דאזיגען ענין האבען מיר שוין א פאר מאל גענוי געשריבען. מען מוז זיך בערופען אויף דעם געזעץ פון 28-טען אפריל 1925 „דזיענניק אוסטאוו“ 51 און אויף דעם געזעץ פון 12 טען סעפטעמבער 1930 „דזיענניק אוסטאוו“ 64 פון דעם דאזיגען יאהר.

ארבייטער-רעכט

אויב א פירמע פיהרט נישט קיין אויסווייז פון איבער-שעה'ן, קען דערפאר דער ארבייטער נישט ליידען.

רייזענדע און קאמי-וואיאזשארען קענען נישט אנקלאגען זייערע ברויט-געבער אין ארבייטס-געריכט.

די וואוינונגען פון סטרוזשעס געהערען נישט צום לאקאטארען-שוץ, דאגעגען געהערען יא צום לאקאטארען-שוץ די וואוינונגען פון הויז-פערוואלטערס און אדמיניסטראטארען.

דער ארבייטס-געבער איז נישט פעראנטווארטליך פאר אן אומגליקספאל פון אן ארבייטער ביי בוי, אין דעם פאל ווען דער דאזיגער ארבייטער ארבייט גאנץ זעלבסשטענדיג און ער האט טעכנישע קוואליפיקאציעס (ווי למשל א מאנטער) אדער דעמאלט ווען ער האט איבערגעגעבען די בוי אן אונטערנעהמער.

דאר אנ'ארענטליכער מענש

דערשרעקט זיך נישט פאר די דראהונגען פונ'ם שווינדלער און בעקומט נאך א פסק פון 6 חדשים

עדמונד ווינאך איז פאר דריי יאהרען געווען אנ אנגעשטעלטער אין א ווארשעווער פירמע, וואו ער האט זיך געשאפען א גרויס פערטרויען, טרעפט זיך א מעשה, אז ער פאהרט אוועק קיין לאדז, קאסירט איין א גרעסערען בעטראג געלד און אנשטאט עס אפצופיהרען קיין ווארשע האט ער עס פערטאכלעוועט מיט זיינער א צופעליגער בעקאנטער, וואס ער האט ערווארבען אין לאדז. ווען ער האט זיך געכאפט אז פון די איינגעקאסירטע טויזענד זלאטעס איז ביי איהם גארנישט געבליבען האט ער שוין מורא געהאט צו קומען קיין ווארשא. מ'האט איהם אבער געכאפט. געמשפט און פעראורטיילט אויף 8 חדשים תפיסה.

ווען ער איז ארויס פון תפיסה האט ער שוין קיין פאסטען נישט געקענט בעקומען. איז ער געפאלען אויף אנ'איינפאל: אויסגעזוכט דעם פאס פון זיינעם א געשטארבענעם קוזין מיכאל גראכאווסקי און זיך ארויסגעגעבען אלס גראכאווסקי. ווינאך וועלכער איז אייגענטליך געווען פון דער נאטור אויס אנ'ארענטליכער מענש האט געגלויבט, אז איהם וועט געלונגען אלס גראכאווסקי פיהרען אנ'ארענטליך לעבען, אינ'ם זעלבען געשעפט האט מיט גראכאווסקי-ווינאך געארבייט א געוויסער וויקטאראווסקי וועלכער איז נישט געווען איבריג ארענטליך. און ווינאך האט איהם טאקע געכאפט ביי דער האנד. אבער וויקטאראווסקי א ראפינירטער האט ערקלערט ווינאכ'ן אז ער ווייסט פון זיין סוד און אויב ווינאך וועט איהר פערמסר'ן וועט ער פעראפענטליכען, אז גראכאווסקי לעבט אויף א פרעמדען פאס. ווינאך האט זיך אבער נישט אפגעשרעקען און האט פונדעסטוועגען געמעלדען וועגען וויקטאראווסקיס גנבה, וויקטאראווסקי איז אנטלאפען.

א פאר חדשים שפעטער האט מען איהם געכאפט אין זאמאשטש. און דאן האט וויקטאראווסקי אויסגעפיהרט זיין דראהונג, ווינאך האט פערלוירען זיין פאסטען און איז בעגאנגען זעלבסטמארד. מ'האט איהם אבער אפגעראטעוועט און פערפיהרט געגען איהם א פראצעס פאר וואוינען אויף א געפעלשטען פאס. אויפ'ן פראצעס האט ער זיך אין אלעם מודה געווען און דערצעהלט זיינע אלע איבערלעבונגען דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 6 חדשים טורמע און אפלעגען דאס אויספיהרען די שטראף אויף 3 יאהר.

פארוטשניק ווערט געמשפט

פאר בענוצען זיך מיט א פאלשער מאטורע

אפט ווערט אין לאדז א טומעל מיט פאלשע מאטורעס. מ'כאפט א פאר שולדיגע. מ'בעשטראפט זיי, און אין א צייט ארום שווימט ווידער אויף א מאטורע-אפערע, מיט א קורצער צייט צוריק איז די לאדזער אויספארשונגס-מאכט געפאלען אויף די שפורען פון א פערצווייגטער פאבריק פון פאלשע מאטורע-צייגנישען. צווישען די פיל פערזאנען וואס זענען אין דער אפערע געווען פערמישט איז אויך געווען איינער א מיליטער-מאן. די אויספארשונג בנוגע דעם מיליטער-מאן וועלכע איז געפיהרט געווארען דורך דער זשאנדארמעריע איז שוין פערענדיגט געווארען און דינסטאג וועט אין היגען מ'ליטערישען געריכט פארקומען דער פראצעס געגען זשאנדארמעריע - פארוטשניק מיעטשיסלאוו בערנאשעק.

די איבריגע פראצעסען וועלען פארקומען שפעטער אין קרייז-געריכט.

רעדוקציעס אין פאבריקען

אין די לעצטע טעג האט מען אין מעהרערע פאבריקען רעדוצירט א גרויסע צאהל ארבייטער.

פון די גרויסע פאבריקען האט שייבלער און גראהמאן ארויסגעגעבען א מודעה, אז די פאבריק ווערט געשלאסען פון 19 דעצעמבער ביז'ן 6-טען יאנואר 1931.

דער הויפט-דירעקטאר פון שייבלערס פאבריק האט ערקלערט, אז די פאבריק ווערט געשלאסען פשוט צוליב דעם, וואס די לאגערן זענען איבערפולט מיט סחורות, דער ווינטער-סעזאן איז אדורכגעפאלען און די ווייטערדיגע אויסזיכטען זענען נישט קיין גינסטיגע.

די צווייטע סיבה איז אויך דאס, וואס די איצטיגע קאניונקטור ערלויבט נישט אויסצוהאלטען די ארבייטער אין די פרייע יום-טוב-טעג און די היינטיגע חגאות פאלען אויס אין מיטען טעג פון דער וואך.

דעם 7-טען יאנואר וועט די פאבריק צוריק געעפענט ווערען.

די „ווידזעווער מאנופאקטור“ האט ווידער געמאלדען די ארבייטער זיי זאלען מסכים זיין צו ארבייטען פאר 35 פראצענט מזומן און די רעשט — פאר סחורות און לעבענס-מיטלען. אויב די ארבייטער וועלען דערויף נישט מסכים זיין, וועט די ארבייט אין פאבריק שטארק בעגרענעצט ווערען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נייער געשאפענער לאגע, האלטען איצט אפ די פראפעסיאנעלע פעראיינען בעראטונגען ווי אזוי צו רעאגירען אויף דער טאקטיק און פארשלאגען פון די אינדוסטריעלער.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע“ נארוטאוויטש 20

נאך 10 גאסטשפילען פון בעריהמטען ארטיסט פון סטאניסלאוו סקי'ס קונסט-טעאטער אין מאסקווע, פיסקאטאר-טעאטער אין בערלין

פאול בעראטאוו

היינט. מאנטאג, ד. 7 דעצ. 9 אווענד פאפולערע פארשטעלונג פון 80 גראשען אן

דער פאטער

דראמע אין 3 אקטען פון א. סטרינדבערג.

הויפט ראל „ריטמייסטער אדאלף“ – פאול בעראטאוו.

דינסטאג ווערט נישט געשפילט.

מיטוואך, דעם 9 דעצעמבער, 9 אווענד פאפולערע פארשטעלונג פון 80 גראשען אן

דער פרעמדער

פרייטאג, דעם 12 דעצעמבער 9 אווענד פרעמיערע!!!

אייקעלע מזיק

טראגי-קאמעדיע אין 3 אקטען מיט פראלאג. הויפט-ראל „אייקעלע מזיק“ פ. בעראטאוו

עס נעהמען אנטייל פרויען: מ. ראזען, ס פלאום, י. פלאום, ס. מאזאנגסקא. מענער: ת. בראקארזש, מ. גורוויטש, י. גרינהויז, י. וויינבערג, מ. מאקסימאוו, מ. פאזנאנסקי, א. קורץ, ה. פלוים. סופלאר מ. אייזענבערג

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון „פילהארמאניע“.

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערביע

נ. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38

טעל: 143-82

היינט און פאלג. טעג!

גרעסטער רוסישער קלאנג-פילם

רעזשי — STRZYZEWSKI

„טראיקא“

אין די הויפט-ראלען:

OLGA CZECHOWA, HANS SCHLETTOW

אין בילד ווערט געזונגען דאס ליד „Hajda Trojka śnieg puszysty“...

אויסער'ן פראגראם:

רעוועלאצ'ע-קלאנג-צוגאבען

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 ואכטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 12 א זייגער ביים.

פאפולערע פרייזען.

קינא-טעאטער

STYLOWY

(dawniej „ŚWIT”)

POMORSKA 89.

פון דינסטאג דעם 9-טען דעצעמבער און פאלג. טעג!

מיטרייסענדע ליבעס-דראמע, וואס איז שטארקער פון שנאה און טויט, אויפ'ן גרונד פון דער רעוואלוציע א. ג.

די דאמע אין פורפור

מיט Lya de Putti, Don Alvarado i Warner Oland

פון דינסטאג דעם 9-טען דעצעמ. ער און פאלג. טעג!

די לעצטע מינוטען פון צאר'ס איבערקערעניש אין רוסלאנד! ריהרענדע רעוואלוציע-סצענעס! צום דאזיגען בילד איז אנגאזשירט געווארען א רוסישער כאר אונטער דער לייט. פון ס. לעוויטין. [illegible] 5.30 [illegible] 9.30 [illegible]

ארעסטירט א מערדער

אין דער פאריגער וואך האט מען ערמארדעט אויפ'ן באלוטער מארק דעם ארבייטער ראמאן אל-פשיק. דער מערדער איז געהאט ענטלאפען.

נעכטען האט פאליציי ארעסטירט א געוויסען מיקאליי לאבינאק פון זגערזשער 111, וועלכער האט זיך אינטער א קרייץ-פערהער מודה געווען, אז ער האט דערמארדעט אלטשיקען צוליב א פערזענליכע סיבה.

דער ארעסטירטער איז באקאנט אלס געפערליכער גנב און איינברעכער און איז שוין אין סטו-דושעניעץ אפגעזעסען א שטראף פון 1 יאהר תפיסה פאר א גנבה.

א שלאכט מיט העק צווישען פויערים

קיין לאדז אין שפיטאל האט מען געבראכט 4 פויערים אין א האפנונגסלאזען צושטאנד. ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט, האבען זיי אנטייל גענומען אין א שלאכט, וואס איז אויסגעבראכען צווישען א גרעסערער גרופע פויערים אין דארף מאזשענין. די שלאכט איז געגאנגען מיט העק.

בלוטיגע נקמה פון אן אפ-גענארט מיידעל

העלענא דזשינסקא, פאמארסקא 156 האט געפיהרט א ליבע מיט יאן גייזלער, פשענדזעלניאנא 4. גייזלער האט צוגעזאגט חתונה'ן מיט איהר חתונה צו האבען, נאר מיט 6 חדשים צוריק האט ער גאר פלוצלונג חתונה געהאט מיט אן אנדערע.

די אפגענארטע דזשינסקא האט דאן באשלאסען זיך נוקם צו זיין און אזוי געלעגענהייט האט זיך איהר געמאכט נעכטען שפעט אין אווענד.

דזשינסקא איז געגאנגען מיט איהר ברודער באלעסלאוו אויף פאמארסקא גאס און בעמערקט גייזלערן ביים הויז נומער 141, דא איז העלענא באפאלען גייזלערן צוזאמען מיט איהר ברודער און ביידע האבען גייזלערן צושטאכען מיט א מעסער, אזוי אז מ'האט איהם אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), מילער (פיעטרקאווער 46), עפשטיין (פיעטרקאווער 225), באזשיצקי (פשיאזד 59), אנטאניעוויטש (פאביא-ניצקא 50).

א פארלעזונג פון פיעטרקאווער רב אין דער ווילקער שוהל

דער פיעטריקאווער רב דער גרינדער פון דער לובלינער ישיבה הרב שפירא איז געקומען קיין לאדז צו פיהרען א זאמלונגס-אקציע לטובת דער ישיבה. שבת האט ער געהאלטען א דרשה פאר א גרויסען עולם אין דער אלטשטעטישער שוהל. היינט, מאנטאג 6 אין אווענד וועט ער האלטען א דרשה אין דער ווילקער שוהל (זאכאדניע 56). א גרוס פון דער ישיבה וועט אפגעבען א תלמיד פון דער ישיבה אהרן לעבעוואהל פון אוסטריק.

29 חדשים טורמע פאר 24 טויזענט זלאטעס

אין יאנואר ה.י. האט אין לאדז געמאכט א גרויסען רושם די אפערע פון א געוויסען שווינדלער איגנאצי בירנצווייג (פולנאצנא 55).

געווינענדיג דעם צוטרוי פון א געוויסען י. קורץ, האט ער ביי איהם בעקומען געלד אויף צו פיהרען א שותפותדיגען האנדעל מיט טעכנישע ארטיקלען, וועלכע ער האט געדארפט צושטעלען לאדזער פירמעס.

דאס געלד, וואס ער פלעגט בעקומען ביי ה' קורץ פלעגט ער אראפלאזען צו זיך אין טאש, און קורצ'ן פלעגט ער צושטעלען געפעלשטע איינ-קויפס- און פערקויפס-קוויטען ווי אויך געפעלשטע וועקסלען פון א רייה לאדזער פירמעס.

א חוץ קורצ'ן האט ער אויף אן ענליכען אופן בעשווינדעלט אויך א גאנצע רייה פערזאנען. דער „סוחר" האט אין דער צווישענצייט צוגעגרייט פאר זיך און פאר זיין פרוי אן אויסלענדישען פאס כדי מיט'ן צוגערויבטען געלד אנטלויפען קיין אויסלאנד.

דערוויל האבען אנגעהויבען אנצוקומען די פאלשע וועקסלען פראטעסטירטע און ווען מ'האט אנגעהויבען נאכצופארשען די זאך האט זיך ארויס-געוויזען, אז דאס גאנצע געלד האט ער אויף א רא-פינירטען אופן צוגענומען פאר זיך.

וועגען דער זאך איז גלייך געמאלדען געווארען דער פאליציי וועלכע האט נאך בעוויזען פערהאלטען זיין אויסלענדישען פאס אין דער סטאראסטווע און דעם פויגעל ארעסטירט.

די פראקוראטור האט געגען איהם פערפיהרט א פראצעס, וואס איז איצט פארגעקומען אין היגען קרייז-געריכט, בירנצווייג האט זיך מודה געווען אין בעשווינדלען קורצ'ען אויף 14 טויזענד זלאטעס און א געוויסען לעווין אויף 10 טויזענד זל. דאס גע-ריכט האט איהם פערמשפט צוזאמען אויף 2 יאהר מיט 5 חדשים טורמע.

לופט-פליה שולע הינטער לאדז

הינטער לאדז אויפ'ן פליה-פלאץ ביים פוי-לישען מעראקלוב איז ארגאניזירט געווארען די 1טע פריוואטע שולע פאר לופט-פליהער די לייטונג האט איבערגענומען דער בעקאנטער ספארטסמאן פארוטשניק זווירקא. די אויסבילדונג האט גע-דויערט אין 2 גרופען פון 20 מאי ביז'ן 31 אק-טאבער ס'זענען אויסגעבילדעט געווארען 50 מאן צווישען וועלכע עטליכע און דרייסיג זענען געווען אקאדעמיקער און גייסטיגע ארבייטער. יעדער פון די שילער האט אדורכגעמאכט ביז 100 פליהען מיט די אינסטרוקטארען און נאך אמאל אזוי פיל זעלבסשטענדיג.

פאר דער גאנצער צייט איז מיט די שילער נישט פא-געקומען קיין שום אומגליקספאל.

אויפ'ן קומענדיגען זומער ווערט פראיעק-טירט ווידער איינצוארדנען די שולע אויפ'ן זעל-בען ארט.

אנ'ענטפער די ה"ה פון „הזמיר"

(א בריף אין רעדאקציע)

חשובע רעדאקציע!

אין ענטפער פון דער „הזמיר"-פערוואלטונג ווערט געזאגט: אן אונבעדייטענדע צאהל כאר-מיט-גלידער פון „הזמיר" האבען זיך מיט זייער גאנצען יוגענדליכען ברען געווענדעט צו דער פערוואלטונג פון „הזמיר" מיט א רייה פאדערונגען, וועלכע שטעהען אין סתירה צו די סטאטוטען פון פעראיין בכלל און צו דער געזונדער לאגיק בפרט.

עס איז שוין אנ'אלטער שפרוך פון דער „הזמיר"-פערוואלטונג, אז וואס זי טוט איז כשר לויט'ן סטאטוט און וואס די כאר-מיטגלידער פער-לאנגען, שטעהט אין סתירה צו די סטאטוטען פון פעראיין. אט למשל: ווען דער פערוואלטונגס-מיט-גליד ה' ליבערמאן האט זיך ערלויבט פאר דער גענעראל-פערזאמלונג צוצונעהמען דעם כאר די אדרעסען-ליסטע, בכדי מען זאל נישט קאנען די כאר-מיטגלידער צוזאמענצורופען; אדער ווען אויף דער גענעראל-פערזאמלונג גופא, ווען דער כאר האט זיך פאר די גוהאלען געוואלט בעזונדער בע-ראטען און דער ה' יאפפע האט זיך ערלויבט ארויסצופיהרען די עלעקטרי, אדער נאך א ביישפיל (און אזעלכע וואלטען מיר געקאנט ברענגען אהן א צאהל) ווען דער ה' יאפפע האט צוריסען א פע-טיציע מיט אונטערשריפטען פון כאר-מיטגלידער אין וועלכער זיי פאדערען אנ'אויסערגעוועהנליכע גענעראל-פערזאמלונג — איז אט דאס אלץ אין הסכים מיט די סטאטוטען פון פעראיין? אבער ווען צווישען די פערלאנגען פון די כאר-מיטגלידער ווי אבאנירען צייטשריפטען, איינארדנען פארלע-זונגען, צוויי פארשטעהער אין דער פערוואלטונג א"ו, געפינט זיך אויך דער פערלאנג צו בעקענען די מיטגלידער מיט די סטאטוטען פון פעראיין — שטעהען אט די אלע פערלאנגען אין סתירה צו די סטאטוטען?

דער פאקט, וואס איהר האט דעם גאנצען כאר פערלוירען איז דער בעסטער בעוויז, אז דער גאנצער כאר האט אונזערע פאדערונגען אקצעפטירט.

2) ווייטער שטעלען מיר פעסט, אז עס איז נישט אמת דאס די פערוואלטונג האט אלע כאר-מיטגלידער איינגעלאדען צו דער ערשטער פראבע, ווייל עס איז דאך א פאקט, אז א בעדייטענדע צאהל כאר מיטגלידער האבען קיין איינלאדונגען נישט בעקומען. (נעמען זענען גרייט צו דער פערפיגונג).

3) עס איז אויך נישט אמת, אז די כאר-מיט-לידער האבען זיך טאקטלאז בעצויגען צום דירי-גענט און אנגענומען א שערליכע שטעלונג בעגען די אנטיילנעהמער אין די פראבע. (דאס וועט אויך דער דיריגענט בעשטעטיגען).

מיט דרך ארץ די פערוואלטונג פון געוו. „הזמיר"-כאר; פארזיצער: י. יאס-קאוויטש, פערוו.-מיטגל.: מאראקא, ל. קר שטאל, א. פאפע, פ. יאקובאוויטש, ס. קראפיוזניק.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מאנטאג, דעם 8-טען דעצעמבער

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאק-ציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" — פון דעם זעלבען טאג. —

א פארלעזונג פון זרובבל

היינט מאנטאג, וועט דער פועלי-ציון-טועו זרובבל אין זאל איראפייסקי (זגערזשער 17) האלטען א פארלעזונג אויף דאס טעמע: „דער הייליגער שניידערל" און „דער גולם".

דער גרויסער ערפאלג פון פאול בארטאוו אין יודישען טעאטער

אויך אין דער דריטער פרעמיערע, אין וועל-כער ס'איז ארויסגעטרעטען פאול בארטאוו — אין יעקב גארדינס „דער פרעמדער" — האט דער גע-ניאלער ארטיסט נישט אויסגעמידען צו מאכען דעם שטארקסטען איינדרוק אויף די צושויער.

כדי צו געבען די מעגליכקייט דעם ברייטען טעאטער-עולם צו בעוואונדערען דעם גרויסען קינסטלער, ווערט היינט געגעבען א פאפולערע פארשטעלונג, בארטאוו טרעט ארויס אין דער הויפט ראל פון סטרינדבערג'ס דראמע „דער פאטער"

לעצטע וואך פון איצטיגען פראגראם אין „ארארט"

אין „ארארט" ווערען שוין געגעבען די לעצ-טע פארשטעלונגען פון צווייטען פראגראם „אויפ'ן הימעל א יריד". ס'קומען דעריבער צו יעדער פארשטעלונג די הונדערטער טעאטער-צושויער, וועלכע ווילען נישט אדורכלאזען די געלעגענהייט צו זעהען איינעם פון די בעסטע - פראגראמען פון „ארארט" רעפערטואר, היינט — 1 פארשטעלונג 9,51 אווענד, די פרייזען זענען פאפולערע.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג ד. 8 דעצעמבער

10,15 טראנסמיסיע פון גאטעסדינסט אין דער פויזנער קאטעדרע, 11,58 צייט-סיגנאל, טאג-פראגראם, 12,15 סימפאנישער פריהמארגען פון דער ווארשאווער פילהארמאניע, 14,00 טעאטער- און קינא-קאמוניקאט, 15,40 פראגראם פאר על-טערע קינדער. 16,10 וועגען אונטערערדישע באה-נעי, 16,30 גראמאפאן-פליטען, 16,40 פארלעזונג, 16,55 גראמאפאן-פליטען, 17,15 אנגענעהמע און נוצליכע אינפארמאציעס, 17,40 פאפולערער קאנ-צערט, 19,00 פערשידענעס, 19,25 פעליעטאן, 19,40 גראמאפאן פליטען, 20,00 ליטעראריש פירטעל שעה, 20,15 מוזיקאלישער שמועס, 20,30 אפערעטקע „פאגאניני", 22,00 פעליעטאן, 22,15 גראמאפאן-פליטען, 22,35 קאמוניקאטען טאנץ-מוזיק.

מעלדונג

אכטונג שערער-ארבייטער

היינט מאנטאג, האלב 9 קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פאמארסקא 3 די פארטזעצונג פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג אין די וואהלען פון א נייער פערוואלטונג אלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען פינקטליך 5 אזייגער נאכם.

די ברידער-קאמפען אין יאהר 1905 אין לאדז

(14

צום 25-יאהרצייט פון יענע בלוטיגע טעג

פעליקס האט זיך געוואלט נאך עפעס פרעגען, אבער דער דאקטאר איז שוין נישט געווען. די ידיעה פון דאקטאר וועגען זיין ברודערס בריף האט ביי איהם אוועקגענומען די רוה. וואו איז אנטעק? וואס איז מיט איהם געשעהען? צי האט ער זיך אזוי יפלוצלונג ארויסגעשריבען פון שפי-טאל. דאס איז דאך געווען אונמעגליך, ווייל די שפיטאל-פארמאליטעטען זענען ערלעדיגט געווא-רען נאר פארמיטאג. דא האט געמוזט געשעהען עפעס שרעקליכעס, ווייל צוליב וואס האט דער דאקטאר גערעדט וועגען פאליציי? צי זאל ער זיין ארעסטירט. די דאזיגע אלע געדאנקען האט-בען פעליקס'ען געעגבערט אין מוח, אבער אמ-מייסטען האט איהם געגעסען די נייגיריגקייט וועגען איינהאלט פון דעם בריף, וואס זיין ברודער האט פאר איהם איבערגעלאזען.

אויף צומארגענס אינדערפריה האט פעליקס נישט אפגעלאזען פריהער די קראנקען-שוועסטער ביז זי וועט איהם נישט איבערגעבען דעם בריף פון זיין ברודער און וועט איהם נישט אויסזאגען דעם סוד, וואס ס'איז מיט אנטעקען געשעהען. די קראנקען-שוועסטער האט ארויסגענומען פון איהר בוזעם א צוקנייטשט שטיק בריף, איבערגעגעבען פעליקס'ען און געזאגט:

— דאס איז דער בריף פון אייער ברודער, לייענט איהם א דורך און ווארפט איהם אריין אין פייער. אויב די פאליציי זאל זיך דערוויסען פון דער גאנצער געשיכטע וואלטען מיר געהאט זעהר פיל אונאנגענעהמליכקייטען.

— וואס פאר א שייכות האט די פאליציי מיט דעם בריף פון מיין ברודער?

— איהר פערשטעהט דאס נישט, ווייל איך האב אייך נישט געזאגט די וויכטיגסטע זאך. אייער ברו-דער... לעבט נישט מעהר.

— ער איז געשטארבען?

— ער האט זיך פערס'מ'ט אין קלאזעט, אבער זאל זיין שטיל. וועגען דעם טאר מען הויך נישט רעדען, דאס זענען זעהר אונאנגענעהמע זאכען, אבער לייענט דעם בריף, ווייל איך האב נישט קיין צייט.

די שוועסטער איז אוועק, געהמענדיג דאס עה-רען-ווארט פון פעליקסען, אז נאכ'ן איבערלייענען דעם בריף, וועט ער איהם צוריקגעבען דער שוועס-טער.

פעליקס האט קוים בעהערשט זיינע געדאנקען. דער קאפ איז איהם שווער אראפגעפאלען אויפ'ן קישען, פאר די אויגען האט איהם געשווינדעלט, אזוי, אז ער האט קוים געקענט אדורכלייענען זיין ברודערס לעצטע ווערטער.

אנטעק האט אין זיין בריף געשריבען, ווי אזוי ער איז איינגאנצען געווען אריינגעדרונגען אין דער סאציאליסטישער בעוועגונג מיט דער גאנצער נשמה, ווי אזוי ער האט פיינד בעקומען יעדען איינציגען, וועלכער האט געוואגט נישט נאר אקטיוו ארויסצו-טרעטען געגען דער סאציאליסטישער בעוועגונג, נאר צו טראכטען אנדערש, ווי די סאציאליסטען און דאן איז איהם נישט געווען קיין אונטערשיד ווער דאס איז. זיין אייגענער פאטער, מוטער אדער ברודער, ער איז געווען גרייט, צוליב דעם אויסצו-פיהרען יעדען בעפעהל פון זיין פארטיי, אפילו ביז מאכען אנ'אנפאל אויף זיין אייגענער פאמיליע, וואו ס'האבען געקענט פאלען עטליכע קרבנות. דער צופאל האט איהם געברענגט אין שפיטאל צוזאמען מיט איהם. דאן בעשרייבט אנטעק גענוי דעם בעזוך פון זיינע חברים אין שפיטאל, וועלכע זענען געקומען מיט דער אויפגאבע איהם צו דער'הרג'ע-נען אלס נקמה פאר פעליקס אכזריות'דיגע טאט, בנוגע אבעלן, דאן האט ער גענומען אויף זיך די מיסיע אליין אויסצופיהרען דעם טויט-אורטייל אי-בער זיין ברודער און צו דעם צוועק האט ער זיך געלאזט ברענגען סם, מיט וועלכען ער האט גע-וואלט פעליקסען פער'סמ'ען, דאס געוויסען האט איהם אבער אויף א שרעקליכען אופן פערפאלגט און צום סוף איהם דערפיהרט צום געדאנק צו בעגעהן זעלבסטמארד מיט דעם אייגענעם סם, וועלכען ער האט געלאזט זיך ברענגען, כדי צו דערמארדען זיין ברודער.

— — — — — — — — —

לאדז איז נאך אלץ געווען אונטערן איינדרוק פון דער „זאזשעווער שלאכט", אבער דאס האט קיינעם גאר נישט געלערנט. ד ישטאט איז נאך ווייטער געווען פערפלייצט מיט'ן בלוט פון די ברידער-קאמפען, הגם ס'זענען שוין געווען געווי-סע סימנים, אז די קאמפען האלטען זיך ביים פערענדיגען. די צווישען פארטייאישע קאנפערענץ, וואס איז פארגעקומען אין ענגלישען זאל האט אפילו נישט דערפיהרט צו קיין גינסטיגען רעזול-טאט, אבער צווישען די מאסען האט שוין איבער-געוואויגען דער געדאנק, אז מ'דארף מאכען א סוף צו די שרעקליכע קאמפען. דאס וואס די פאר-טייען האבען געקענט פועל'ן ביי זיך, אז זיי זאר-לען זיך אוועקזעצען ביי איין טיש איז שוין געווען א גרויסער שריט פאראויס, די קאמפען האבען אבער נאך געדויערט, ווייל צווישען די אנפיהרער זענען געווען אזעלכע, וועלכע האבען נישט גע-וואלט לאזען פערלעשען דאס פארטיי-פייער, דעם ברען צו די ארבייט. די דאזיגע „ארבייט" אליין האט אבער שטארק דעמאראליזירט די מאסען, פיל פארטיי-מענשען זענען געווארען פראוואקאטארען, שפיצלען און אפילו תלינים. ס'האבען זיך אנגע-הויבען מאסענהאפטע פראוואקאציעס, וועלכע האבען געברענגט צו די אונגינסטיגע ארעסטען. די רוסישע פאליציי, פיהלענדיג, אז די פארטיי-קאמפען און די ברידער-מארדען האלטען שוין ביים פער-ענדיגען זיך, איז ארויס פון דער בעהעלטעניש אנהויבענדיג שרעקליך צו פערפאלגען די ארביי-טער-בעוועגונג.

ביי בעדנארעקס אין דער וואוינונג איז מען געווען זיכער, אז די פאליציי וועט נישט אויס-מיידען צו ארעסטירען פעליקס'ען, וועלכער איז נאך געווען אין שפיטאל און דעם יונגסטען ברו-דער סטעפאן, וועלכער איז געווען איינדערהיים. אין א געוויסען אויפדערנאכט האט מען טאקע שטארק אנגעקלאפט אין דעם טויער, וואו די בעד-נארסקעס האבען. געוואוינט סטעפאן האט פער-שטאנען, אז דאס מיינט מען זיין כבוד און כאפ-פענדיג א רעוואלווער אין קעשענע איז ער אראפ געלאפען פון די טרעפען, וועלענדיג זיך אריבער-כאפען איבערן פארקאן, כדי אזוי ארום אויסצו-מיידען די פאליציי, וועלכע האט זיך שוין בעפונ-דען אין טויער.

(המשך קומט)

דער זעלבסטשטענדיגער סוחר
געהט פאַמעליך איבער צו דער ראָל פון א קאָמיסיאָנער
די שלעכטע און גוטע זייטען פון דער פרייזען־ירידה. — דער סוחר אלס קרבן צווישען פּראָדוקציע און קאָנסומציע

פּאַר מענשען, וואָס שטעהען אין צענטר פון ווירטשאַפטליכען לעבען, מוזען די ערשיינונגען, וואָס חזר'ן זיך לעצטענס אָפט איבער, נישט גוט ווירקען. עס איז אונז נאָך אַלץ נישט געלונגען פעסטצושטעלען די גענויע לאַגע פון דעם קראַנקען ווירטשאַפטליכען אָרגאַניזם און דערפון אַרויסציהען מסקנות, וואָס זאָל איהם געזונד מאַכען. די גאַנצע וועלט בויגט זיך פון דעם גרויסען און שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס. די חערטען, וואָס דער וועלט־קריג האָט מיט גוואַלד אַרויסגעריסען פון ווירטשאַפטליכען אָרגאַניזם, פעהלען איצט, און דאָס פעהלט די וועלט־ווירטשאַפט אַזוי גוט ווי מען זאָל אַ מענש פּאַמעליך צונעמען די מעגליכקייט פון געניסען לופט.

אויך מיר אין פּוילען פיהלען נישט אין קיין קלענערע מאָס, גלייך מיט אַנדערע פעלקער אויף דער וועלט דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס, פאַר די יודען אין פּוילען איז דער דאָזיגער קריזיס נאָך גרעסער צוליב דעם ווירטשאַפטליכען אַנטיסעמיטישען קורס.

עס איז זיך דערפאַר כדאי אָפּצושטעלען גענוי איבער דעם גאַנצען קאָמפּלעקס פראַגען, וואָס ענטשטעהען אין סטאַדיום פון איצטיגען ווירטשאַפטליכען קריזיס, איבערהויפּט ווען מען וועט נאָך נעמען אין בעטראַכט, אַז עס פערערגערט זיך איצט נאָך מעהר די לאַגע פון די דאָזיגע פערזאָנען, וואָס האָבען שוין אין אָנהויב פון קריזיס ערקלערט זיך באַנקראָט צוליב זייערע נישט צאָהלונגס־מעגליכקייט.

א אינטערעסאַנטע ערשיינונג איז דאָס, אַז די צוקער־קאָנסומציע, וועלכע האָט אין יאָהר 1928 בעטראָפען 85.062.570 מעטער־צענטנער, האָט בעטראָפען אין די ערשטע 3 קוואַרטאַלען פון יאָהר 1929 ביז 1930 80,721.020, ד. ה. מיט 5.10 פּראָצענט ווייניגער, צוקער איז איינס פון די אייד־דעלסטע זאַכען פון מענשליכער נאָהרונג און דאָ שפּאָרט יעדער ווי ווייט מעגליך אָב. דער אמת פאַר פאָרשען די קאָניונקטור אין דייטשלאַנד האָט פעסטגעשטעלט אַ רעדוקציע אין די אומזאַצען פון דעטייל־האַנדעל פון חודש יאַנואַר ביז אויגוסט אויף 6 פּראָצענט.

שטאַרקער איז די אומזאַצען־רעדוקציע אויף לוקסוס־אַרטיקלען, קלענער דאַגעגען אויף אַרטיקעל פון ערשטען געברויך. אַזוי ילמשל איז די פּראָדוקציע פון דייטשע אויטאָס געפאַלען אין משך פון יאָהר 1930 אויף אַ העלפט. דאָס זענען בעאונרוהיגענדיגע ערשיינונגען. זיי ווייזען אָן דערויף, אַז די וועלט־ווירטשאַפט בעריט זיך פאַר צו אַ ווירטשאַפטליכען קריזיס אויף גאָר אַ לאַנגער צייט.

איינעם פון די כאַראַקטעריסטישע מאָמענטען לאָזט זיך אין די לעצטע צייט בעמערקען די גרויסע פרייזען־רעדוקציע אויף זאַכען, וואָס ווערען בענוצט אין ווירטשאַפטליכען לעבען. די דאָזיגע הנחה געהט אַרויס פון ריכטיגען שטאַנדפּונקט, אַז מען דאַרף קודם כל מאַכען צוגענגליך פאַר דעם פעראָרימטען קאָנסומענט מאַנכע געגענשטענדע און צו דערמעגליכען איהם אויף דעם אופן צו בעפרידיגען זיינע בעדערפענישען. עס פערשטעהט זיך, אַז אַ מענש קויפט אַזויפיל וויפיל עס איז איהם מעגליך. איידער עמיצער קויפט זיך אַן אַנצוג טראַכט ער, אַז ער זאָל קודם האָבען ברויט. דערפאַר האָבען טאַקע די גרויסע וועלט־קאָנצערנען בעשלאָסען צו פאַרקלענערן זייערע פרייזען.

עס זענען אַלזאָ אין ערשטער רייה פאַרקלענערט געוואָרען די פרייזען פון קוילען, אייזען א. ד. גל. די יסודות'דיגע עלעמענטען פון יעדען ווירטשאַפט. אַלס ביישפּיל קען דינען, אַז קוילען, הגם עס איז איצט דער סעזאָן זענען אין דייטשלאַנד געפאַלען מיט 6 פּראָצענט מיט דעם, אַז די דאָזיגע רעדוקציע איז נאָך נישט קיין ענטגילטיגע. דאָס זעלבע איז אויך נוגע מעטאַל.

פון דר. נפתלי שוואַרץ

מיר זענען נישט בכוח דאָ אויסצורעכענען צוליב פּלאַץ־מאַנגעל, די אַלע זאַכען, וועמענס פרייזען עס זענען פאַרקלענערט געוואָרען. מיר ווילען אָבער אָנווייזען, אַז די דאָזיגע פרייזען־רעדוקציע קאָן מיט אַ צייט האָבען אַ השפּעה אויף פאַרקלענערען די קאָסטען פון די אַזוי־גערופענע סטאַבילע אין דער קאַלקולאַציע, יאָ מיר מוזען אונזער אינטערעס־טיציע־פּאָליטיק ריכטען אונטער דעם געזיכטספּונקט פון שפּעטערע אויסזיכטען און נישט לאָזען זיך מיטרייסען פון מאָמענטאַנע גינסטיגע קאָניונקטורען.

די פרייזען־ירידה, וואָס וועט איצט טרעפען דאָס פּוילישע יודענטום, וועט דאָ אָנטרעפען אויף אַ גאָר קאָמפּליצירטע סיטואַציע. עס איז גוט בעקאַנט די געגענזייטיגע קאָנקורענץ אין די קליינע שטעטלעך, אַ קאָנקורענץ, וואָס האָט שוין לאַנג פערניכטעט יעדער מינדסטען ריווח פון סוחר. אַזוי אַרום וועט דער דאָזיגער סחורות־רעזערוו, וואָס געפינט זיך נאָך דאָרט ביי יעדער יוד זיך אַלעמאָל פערקלענערען, צוליב דעם פערקלענערען זיך פון זיין ווערט. דעם מזומן, וואָס דער בעטרעפענדער סוחר האָט אריינגעלעגט אין דער סחורה, זינקט פון טאָג צו טאָג און עס וועט אויסקומען, אַז דער סוחר וועט ווערען בלויז דאָס וועקצייג פון פאַבריקאַנט אַז ער וועט מוזען איבערנעמען די ראָל פון אַ קאָמיסיאָנער. ער וועט אויפהערען צו עקזיסטירען אַלס זעלבסט־שטענדיגער ווירטשאַפטליכער יחיד און אויף איהם ערשט וועט פערווירקליכט ווערען אין דער מאָס דער דאָזיגער קאַמף, וואָס פיהרט זיך צווישען דער שטייגערונג פון דער פּראָדוקציע און דעם פאַלען פון דער קאָנסומציע. דאָס וואָס עס איז פאַר'ן פאַבריקאַנט בלויז אַ קליינע רעדוקציע פון ריווח, איז פאַר'ן סוחר אַ שטיין וואָס צעשמעטערט זיין עגזיסטענץ.

מענשען בעצאָהלען זעהר טייער פאַר דעם וואָס זיי ווערען ציוויליזירט, זאָגט א בערימטער פּראָפעסאָר

פאַר יעדען שריט, וואָס דער מענש מאַכט פאָראויס אויפ'ן וועג צו ציוויליזאַציע, פאַר יעדער נייער ערפינדונג און ענטדעקונג, וואָס דער מענש מאַכט, בעצאָהלט ער זעהר טייער. אַזוי ערקלערט פּראָפעסאָר אַלבערט באַכעס.

דאָס אינטערעסאַנטסטע דערביי איז, זאָגט דער פּראָפעסאָר, אַז טראָץ די אַלע נייע ערפינדונגען און טראָץ אַלע היגיענישע מיטלען, וואָס מיר זוכען אויסצוועגדען, לעבען די מענשען איצט אַ סך שמוציגער, ווי די האַלב־ווילדע מענשען האָבען געלעבט מיט טויזענדער יאָהרען צוריק, ווען מען האָט נישט געהאַט קיין וואַסער אין די הייזער, און קיין וואַנעס, און קיין גרויסאַרטיגע בעדער.

ווען די מענשען האָבען ערפונדען פייער, האָט מען געמיינט, אַז דאָס וועט זיין דער גרעסטער גליק פאַר דער מענשהייט. נאָך מעהר האָט מען זיך געפרעהט, ווען מען האָט זיי ערפונדען קינסטליכע מיטלען ווי אַזוי צו בעלייכטען די הייזער פריהער דורך נאַפט נאָכהער דורך גאַז און ענדליך דורך עלעקטריק. אין דער אמת'ן האָט אָבער די ערפינדונג פון פייער קיין גוטעס נישט געטאָן דעם מענשען. ערשטענס, האָט דער מענש זיך צוגעוואוינט צו עסען אַלץ געקאָכטעס. קאָכענדיג פערניכטעט דאָס די וויכטיגסטע וויטאַמינען, וואָס גיבען דעם קערפּער אַ ספּעציעלע קראַפט. דער אַמאָליגער מענש האָט נישט געוואוסט פון די אַלע חכמות. ער האָט זיך פערנעהרט מיט נאַטירליכע שפּייזען און ער האָט זיי געגעסען ווי אַזוי די נאַטור האָט זיי אַרויסגעבראַכט, דערפאַר איז ער טאַקע געווען שטאַרקער און געזינדער.

אָבער דאָס איז נאָך נישט אַלעס, זאָגט פּראָפעסאָר באַכעס. מיט דעם, וואָס דער מענש האָט זיך אויסגעלערנט צו שאַפען קינסטליכע ליכט, האָט ער אויפגעהערט צו אָטעמען פרייע לופט און די גאַנצע צירקולאַציע פון דעם קערפּער פון אַ מאָדערנעם מענשען ליידט דערפון זעהר פיל. אַמאָל ווען די ווילדע מענשען האָבען געגלויבט אין פינסטערע הייליגען און האָבען נישט געהאַט קיין ליכט, זענען זיי פערבליבען אין די היילען בלויז אין מאָמענטען, ווען זיי האָבען זיך געדאַרפט בעשיצען פון שטורם אָדער פון ווילדע חיות. זיי זענען געווען אין די היילען מעהרסטענטיילס ביינאַכט, אָבער שנעל אָבער ווי דער ערשטער שטראַהל פון דער זון האָט זיך בעוויזען אויפ'ן האָריזאָנט, זענען זיי אַרויס פון די פינסטערע היילען און האָבען זיך געוואָרעמט אונטער די זונען־שטראַהלען, וועלכע זענען דער בעסטער הייל־מיטעל געגען אַלערליי קראַנקהייטען. זיי האָבען געגעסען, האָבען זיך אַמוזירט, זענען געגאַנגען אויף געיעג, אַלץ אונטער די שטראַהלען פון דער זון. אַפילו אַביסעל שפּעטער, ווען די מענשען האָבען זיך אויסגעלערנט אויפשטעלען הייזלעך, האָבען זיי נאָך אַלץ גענאָסען פרישע לופט און זונען־שיין. פון קיין פענסטער האָט מען נישט געהאַט. אַנשטאָט פענסטער זענען געווען אָפענע לעכער אין די ווענד און דורך זיי איז די פרישע לופט אריינגעקומען. ווען זיי האָבען אַפילו געאַרבייט אין הויז זענען זיי געזעסען ביים אָפענעם פענסטער, האָבען געאָטעמט פרישע לופט און די זונען שטראַהלען האָבען צוגעוואָרעמט זייערע גלידער.

דער היינטיגער מענש זעהט דאָך כמעט נישט די זונען־שיין. ער זיצט אַ גאַנץ טאָג אין דער פאַבריק, אָדער אין ביוראָ, די לופט אין די גרויסע שטעט איז פול מיט שמוץ. עקספּערימענטען, וואָס זענען געוואָרען אין שיקאַגאָ האָבען בעוויזען, אַז די לופט דאָרט אין שטאָט איז אַזוי שמוציג, אַז אין יעדען קוביק־מעטער לופט געפינט זיך נישט ווייניגער ווי דריי טויזענד טאָן שמוץ. עהנליכעס איז דער צושטאַנד אין אַנדערע גרויסע שטעט. היינט פון וואַנען זאָל דער מענש אָטעמען מיט פרישע לופט, ווען די לופט איז גאָר פערפעסטעט מיט שמוץ? צוליב דעם שטויב אין רויך, וואָס געפינט זיך אין דער לופט, קען די זון זעלטען צוקומען צו דער ערד און די זונען־שטראַהלען האָבען אַ שווערע אַרבייט דורכצורייסען זיך דורך די געדיכטע וואָלקענס פון שטויב און רויך און צו וואָרימען אַביסעל דעם מענשען. ווינטער־צייט זעהט דער שטאָטישער מענש זעהר ווייניג זונען־שיין.

איצט, אַז די וויסענשאַפט האָט געשאָנקען דער מענשען אַ'ן אויטאָמאָביל, זיצט דער מענש פערשפּאַרט אין דעם אויטאָמאָביל אַ גאַנצען טאָג מיט די פענסטער פערשטעלט פון דיקען גלאָז אַזוי, אַז קיין פרישע לופט קען אַהין נישט אַריינקומען.

ווייטער זאָגט פּראָפעסאָר באַכעס, ליידען די מענשען זעהר שטאַרק פון טומעל. דער אַמאָליגער מענש האָט געלעבט שטיל, רוהיג און געלאַסען. עס איז נישט געווען וואָס עס זאָל איהם אויפרעגען. דער מאָדערנער מענש לעבט אין שטענדיגען טומעל און הו־האַ. עס איז בעוויזען געוואָרען דורך עקספּערימענטען, אַז אַפילו אין אַ פּריוואַטען ביוראָ, וואו עס איז פערהעלטניסמעסיג שטיל, איז אויך דאָ אַזאַ טומעל, וואָס קומט אַריין פון גאַס, אַז מען מוז פערשווענדען הונדערטס מאָל אַזוי פיל ענערגיע אויף אַ געוועהנליכען געשפּרעך ווי אין אַ פּריוואַטען הויז, וואָס געפינט זיך אָפּגעווייטערט פון דעם שטאָטישען טומעל. דער מאָדערנער מענש לעבט איצט שטענדיג אין טומעל. דערפון זענען זיינע נערווען צושרויפט און דערפאַר געפינען זיך פערהעלטניסמעסיג פיל מעהר משוגעים, ווי מען וואָלט געהאַט ווען דער טומעל, צום ווענינגסטען דער אומנויטיגער טומעל, אין די גאַסען וואָלט פערשוואונדען.

דער גרעסטער איבעל פאַר די מענשען זאָגט פּראָפעסאָר באַכעס, איז געווען די ערפינדונג פון קליידער. דער אַמאָליגער מענש איז אַרומגעגאַנגען האַלב־נאַקעט און די זונען־שטראַהלען האָבען געוואָרימט אַלע זיינע גלידער און האָבען זיי מיט דעם געשטאַרקט. דער היינטיגער מענש דעקט צו דעם קערפּער און ער לאָזט נישט צו די וואונדערבאַרע הייל־קראַפט פון די זונען־שטראַהלען צו זיין לייב. אַמאָל האָבען מענשען נישט געוואוסט פון אַזעלכע זאַכען, ווי פערקיהלען זיך.

עס זענען פערהאַן נאָך אַ סך זאַכען, וואָס ווייזען, אַז דער היינטיגער מענש, טראָץ זיין הויכער ציוויליזאַציע, האָט זעהר אַ סך פערלוירען אין פערגלייך מיט דעם האַלב־ווילדען מענשען. דער סך־הכל איז אַ טרויעריגער און עס ווייזט ווי טייער דער מענש האָט בעצאָהלט פאַר זיין קולטור, פאַר די ערפינדונגען און פאַר דער גאַנצער ציוויליזאַציע.

אין ברונים

— (ערצעהלונג) —

פון ש. רוסינאָוו

די מעשה איז זיך פערלאָפען אין אַ קליין יודיש שטעטעל אין רוסלאַנד נאָך דער מלחמה מיט יאַפּאַן, ווען די רעוואָלוציאָנערע כוואַליע, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט דאָס לאַנד, האָט אַ ביסעל נאָכגעלאָזט. אין גאַנצען זענען דאָרט געווען אַ טויזענט נפשות, אָבער דאָס לעבען האָט דאָרט געקישעט ווי אין אַ גרויסער שטאָט. עס זענען דאָרט אַפילו געווען צוויי־דריי פּאָליטישע פּאַרטייען, וועלכע האָבען זיך, אין זייער דורשט נאָך אַ קאַפּעטשקע פרייהייט, איינע די אַנדערע דערגרייטע גאַנץ געשמאַק בעקעמפט.

דער בונד, וואו איך בין געווען אַ מיטגליד, האָט דאָרט פערמאָגט דריי מנינים בחורים און מיידלעך. מיר פלעגען זיך צונויפקלויבען יעדען שבת נאָכ'ן טשאָלענט אין אַ חבר'ס שטוב. פערמאַכען די לאָדען, אַז דער שבת גוי פרילוק, אָדער דער גאָראָדאָוואָי אַנטאָן, זאָל אונז קיין עין־הרע נישט געבען, און דאַוואַי צו דער אַרבייט.

קודם כל האָט אַ חבר אָדער אַ חבר'טע געזונגען אָדער דעקלאַמירט אַ פערבאָטענע ליד. דאַן איז עמיצער אַרויסגעטראַטען מיט אַ רעדע אָדער אַ פאָרלעזונג פון אַ בראָשורע אָדער ביכעל. גאַנץ אָפט האָבען נישט די צוהערער, נישט דער פאָרלעזער פערשטאַנען דעם פירוש המילות פון דאָס געלעזענע. איך מעג עס זאָגען ווייל, זאָל עס מיר נישט אין צו קיין גנאי, איך אַליין בין מעהרערע מאָל געווען איינער פון די פאָרלעזער.

די ליטעראַטור פון בונד פלעגט אָנקומען אויף מיין נאָמען און פון מיין הויז פלעגט דאָס שוין נעהמען געהען צו „הקפות", ביז די צייטונג אָדער דאָס ביכעל איז צעריסען און צופליקט געוואָרען אויף פיק־פיצלעך. אַזוי דורשטיג זענען מיר בעדווען נאָך אַ פרייען וואָרט.

* * *

— וואָס טוט מען! ווי קריגט מען אַרויס די צייטונג? געוואַלד וואָס טוט מען!

מיט אָט ד יריד איז צו מיר אַריינגעלאָפען איטשע מאיר. ער איז געווען ווייס ווי קאַלך. איך האָב זיך דערשראָקען קוקענדיג אויף איהם. איך האָב פערשטאַנען, אַז די צייטונג, וועגען וועלכער ער ריעדט, איז די בונדיסטישע צייטונג אין רוסיש, וואָס איך האָב היינט ערהאַלטען און איהם געגעבען אויף צו לייענען. פערלירען אַ רוסישע צייטונג, אַ פערבאָטענע, אין אונזער שטעטעל, איז נישט קיין שפּילכעל. אַנטאָן דער גאָראָדאָוואָי, וועלכער שלעפּט זיך אַרום טאָג ווי נאַכט און נישטערט און זוכט, קען איהר נאָך געפינען און דערשמעקען צו וועמען עס בעלאַנגט. איך האָב שוין גענומען פיהלען אַ רחמנות צו מיינע עלטערן, וועלכע האָבען געלעבט די גאַנצע צייט אין איינע ציטערניש זייער בן יחיד זאָל נישט אַריינפאַלען אין גוייאישע הענט.

ווען איטשע מאיר האָט זיך אַביסעל בערוהיגט האָב איך פון איהם אויסגעפונען, וואָס עס האָט געטראָפען מיט דער צייטונג.

— ווען איך האָב ביי דיר גענומען די צייטונג — האָט ער דערצעהלט — האָב איך איהר גלייך פערשטעקט אין בוזים קעשענע; געוואָלט קומען אַהיים וואָס גיכער און איבערלייענען, איידער מנשה נעמט איהר אין דער האַנט אַריין. ביי יצחק, ווי דו ווייסט, געדויערט אַ יאָהר מיט אַ מיטוואָך ביז ער ווערט פאַרטיג מיט די רוסישע פינטעלעך.

— לאָז אָפּ די זייטיגע זאַכען, און דערצעהל בעסער, וואָס עס איז געוואָרען מיט דער צייטונג?

איך ווער שיער פערברענט פון אומגעדולד.

— בין איך געגאַנגען מיט דער צייטונג אין בוזים און געטראַכט פערשידענע זאַכען, ווען איך האָב פלוצלינג דערשפּירט לעבען מיר שווערע טריט, איך וואָלט אָבער שווערען, אַז יעדער טראָט איז מיר געווען בעקאַנט, און כך הוה, איך האָב בעטראָפען! דאָס זענען טאָקע געווען אַנטאָנ'ס שטיוועל, וועלכע האָבען געשמעקט פאַר אַ מייל מיט דעגגאַכטס. איך האָב נישט געוואָלט איהם בעגעגענען פּנים אל פּנים צוליב די טריפה סחורה אין בוזים קעשענע. בין איך מיר געגאַנגען ווייטער. איך בין געגאַנגען פּאַמעלעך, אָבער איך האָב געפיהלט, אַז אַנטאָן געהט מיר נאָך טראָט ביי טראָט. שלעכטס! איך האָב דערפיהלט ווי די צייטונג ברענט מיר די בוזים קעשענע. איך האָב איהר מורא געהאַט אָנצוטאַפּען.

— דערצעהל אַביסעל שנעלער! מאַך עס נישט אַזוי באַריכות'דיג. איך זיץ דאָ ווי אויף הייסע קוילען! — האָב איך זיך אויף איהם צושריען.

— דו האָסט מיר דערווייל איבערגעשלאָגען, בקיצור, איך האָב בעשלאָסען צו פערקירעווען זיך צום וועלדעל. בין געגאַנגען אַביסעל שנעלער, אָבער איך האָב אַלץ געשפּירט הינטער מיר דעם גאָראָדאָוואָיס טריט. וואָס טוט מען? דערווייל בין איך פערביי חורגינס הויף און דערזעהן דעם ברונים. מיר איז תיכף איינגעפאַלען אַ געדאַנק, — אַריינצוואַרפען די צייטונג אין ברונים. איך בין צוגעגאַנגען צום ברונים און דאָרט זיך אַ ווילע געפּאָרעט, כלומרשט אַ טרונק, און דערווייל אַריינגעוואָרפען די צייטונג אינעווייניג. פטור געוואָרען פון חמץ איז מיר באַלד געוואָרען לייכטער אויפ'ן האַרצען. די פיס זענען מיר געוואָרען שטייפער און איך האָב דערשפּירט אין מיר כוחות צו לויפען ווי אַ הירש.

ווען איך האָב זיך אומגעקעהרט און געכאַפּט אַ קוק אויף אַ זייט, האָב איך בעמערקט דאָס אַנטון געהט זיך ווייטער צום וועלדעל צו. נישט אומקוקענדיג זיך אויף מיר.

— דו ליימענער גולם! — האָב איך זיך צושריען אויף איהם — ווייסטו דען נישט, אַז אַנטון האָט זיך איבערגעקליבען אין אַ נייער דירה? ער וואוינט איצט ביי שאַמאַרען אויף דער אַנדערער זייט וועלדעל.

מיר זענען דאַן ביידע אַוועק צום ברונים. [illegible] מיר קענען אַרויסקריגען די צייטונג. מיר האָבען געפונען די צייטונג ליגענדיג אויפ'ן אָפּגרונט, מיט'ן קעפּעל אַרויף. דער נאָמען פון דער צייטונג האָט זיך געשפּיגעלט אין קרישטאַל־ריינעם וואַסער און די ווערטער האָבען זיך געלעזען ווי דורך אַ פערגרעסערונגס גלאָז.

נאָך אַ לאַנגען ישוב־הדעת האָבען מיר בעשלאָסען דאָס עס איז נישטאָ קיין אַנדער וועג ווי צו פערניכטען יעדען שפור פון דער צייטונג. איטשע מאיר איז אַוועק און געבראַכט פולע קעשענעס מיט שטיינדלעך. מיר האָבען גענומען וואַרפען די שטיינדלעך איינער נאָכ'ן אַנדערען

דאָס ערשטע שטיינדעל האָט געמאַכט אַ טיפען ריס אין נאָמען פון דער צייטונג, מיר האָט אַזש פערקלעמט ביים האַרצען און איך האָב בעמערקט דאָס אויך איטשע מאירס פּנים האָט זיך פערקרימט, די אַרבייט איז אונז ביידען נישט געווען צום האַרצען, דערהויפּט מיר, ווייל איך האָב נאָך די צייטונג נישט דורכגעלעזען. אָבער עס איז נישט געווען קיין אַנדער אויסוועג.

מיר האָבען אַזוי לאַנג געוואָרפען די שטיינדלעך אין ברונים, ביז די צייטונג, אַ צעריסענע אין שטיקלעך, האָט זיך אונטערגעטינקט אין וואַסער. פון זיכערקייטס וועגען האָט איטשע מאיר פערענדיגט מיט אַ גרויסען שטיין, וועלכער האָט געגעבען אַ שטאַרקען „פּליוך" און אין גאַנצען מוטנע געמאַכט דאָס וואַסער, נישט איבערלאָזענדיג קיין סימן פון דער צייטונג.

ווער ווייס ווי לאַנג מיר וואָלטען דאָרט נאָך געשטאַנען, ווען אין הויף וואָלט זיך נישט בעוויזען הורגינס דינסט, וועלכע איז מיט אַ פּנים אַרויס אָנשעפּען וואַסער. מיר האָבען זיך באַלד אָפּגעטראָגען.

אויף מאָרגען בין איך און איטשע מאיר ווידער אַוועק צום ברונים. דאָס וואַסער איז דאָרט געווען ריין ווי קרישטאַל. אָבער פון דער צייטונג איז שוין דאָרט מעהר קיין זכר נישט געבליבען.

פון יוצא ווערען, האָב איך און ער אַריינגעוואָרפען נאָך אַ פּאַר שטיינדלעך...

אין אפגרונט

סענסאציאנעל־עראטישער ראמאן (22

אין דער צייט, וואס זשאן איז ביי איהר געזעסען, איז געקומען א דינער און האט אריינגעבראכט איהר עסען. איהר עסען איז זעהר א מאגערע, ווייל די ראזאריא איז זעהר א שלעכטע פרוי, וואס פערגינט נישט איהרע לייט דאס עסען.

פיל צייט צו רעדען מיט איהר זשאן האט זי נישט געהאט.

מענשען פלעגען אריינקומען.

דינער זענען געקומען פרעגען, וואס זיי האבען צו טון. זשאן האט פערשטאנען, אז זי וועט פארלירען איהר שטעלע, ווען ער וועט דא בלייבען לענגער, און דעריבער האט ער גענומען געהן.

— ביז זונטאג, ביז זונטאג! — האט זי געמורמעלט, ווען ער איז אוועק.

זיי האבען זיך נישט געקענט קושען, צוליב די דינער, און אנ'איינוואוינער, וועלכע זענען ארומגעגאנגען. דעריבער האט זי אריינגענומען זיין האנד און איהר צוגעדריקט צו איהר הארצען.

די גאנצע נאכט נאך יעבןם וויזיט האט ער נאר געטראכט, וועגען איהרע צרות ביי איהר ווירטין.

א ביסעל איפערזיכטיג געגען דעם האלענדער איז ער געווען, און ער האט דעריבער קוים דערווארט דעם זונטאג.

די האלבע שיידונג צווישען זיי ביידען, וועלכע מען האט געהאלטען פאר דעם אנהויב פון זייער פולשטענדיגער שיידונג, איז אין דער ווירקליכקייט פאר איהר געווען, ווי דער שניט אין א בוים, ווען א צווייג הויבט אן צו דארען. עס בעלעבט און פערשטארקט דעם בוים. יעדען טאג האבען זיי זיך איינע די אנדערע געשיקט ליבעס־בריוועלעך און גאנץ אפט פלעגט ער קומען אין מיט'ן מיטוואך צו רעדען מיט איהר, ווען זי איז יעזעסען ביי איהר געניי.

זי האט געזאגט פאר די איינוואוינער, אז ער איז איה־ער א קוזב, און דעריבער האט ער גאנץ פריי געקענט פערברענגען אין דער זאל פון דאזיגען הויז. ער האט זיך בעקענט מיט דער פאמיליע און זייערע קינדער, וואס האבען געוואוינט אין דאזיגען הויז. ער האט צוגעהערט די קאנצערטע פון מינא פאנעל און ער האט זיך בעקענט מיט איהר קראנקען ברודער.

ער האט געשפילט קארטען מיט דעם האלענדער, וועלכער איז געווען א דיקער, אפגעריסענער מאן מיט א פוסטען קאפ, וואס האט בערייזט די גאנצע וועלט, און ווען איינער האט איהם געפרעגט עפעס וועגען אויסטראליען, וואו ער האט פערבראכט איינציגע חדשים, האט ער געעפענט זיינע אויגען און געענטפערט: „טרעפט, וואס קאסט קארטאפעל אין אויסטראליען“! ווייל אין זיין גאנצער נסיעה פלעגט ער זיך נאר אינטערעסירען מיט דעם פרייז פון קארטאפעל אין יעדען לאנד, וואו ער איז נאר געווען...

פאני איז געווען דער לעבעדיגער גייסט פון דאזיגען הויז; זי האט גערעדט, געזונגען, און האט געשפילט די ראלע פון א פאריזער פרוי אין דער וועלט. פאר די איינוואוינער אין דאזיגען הויז איז זי געווען די בעסטע, די איידעלסטע און די פרומסטע. זי האט זיי איבערראשט מיט איהר מבינות איבער די יעניגע פערזענליכקייטען, וואס זענען בעקאנט אין דער ליטעראטור און קונסט. דער דערפאלג פון זיין געליבטער האט איהם געמאכט אזוי שטאלץ, אז ער האט פערגעסען זיין איפערזוכט און זיין פריהערדיגען בעשלוס.

בעת ער האט זי פעהערט און בעוואונדערט, ווען ער האט זי געזעהען ביי איהר ארבייט, ווען זי ביסט פינאנדער טיי פאר די געסט, לערנט זינגען א מיידעלע און זאגט איהר מוסר, ווי אן עלטערע שוועסטער, האט ער זי דאך אויך ליב געהאט, ווען זי פלעגט קימען צו איהם זונטאג אינדערפריה, און ווייס צו טון אלע זאכען אזוי שנעל.

זי פלעגט איהם נישט לאזען אויפשטעהן ביז שפעט אין אוונד. ס'האט איהר גישט געצויגען צו קיין אנדער ארט. זי האט נישט געוואלט וויסען פון פערגעניגענס, פון וויזיטען.

ערשט ווען אין גאס פלעגען שוין ברענען די גאז־לאמטען, פלעגט פאני דערלויבען זיך אויפצושטעהן. זי האט דאן געמוזט אויפשטעהן, ווייל אין אוונד האט זי שוין געדארפט זיין אויף איהר שטעל, כדי זיי ביידע זאלען זיך זעהען וואס אפטער, פלעגט זשאן זי בעגלייטען, ביז זיי פלעגען קומען אין דער טונקעלער גאס נישט ווייט פון לאזשיר־הויז.

דארטען פלעגט זי אויפהויבען איהר וואואל פאר א לעצטען קוש און ער פלעגט זיך אומקעהרען זייענדיג אין כעס אויף זיך אליין.

ער האט אפגעבראכען זיין „היים“ און זיין פערגעניגען צוליב זיינע עלטערען אין קאסטאלעט.

דריי מאנאטען לאנג האט די פאר געפיהרט אזא מין לעבען, ביז עס איז געווארען אומדערטרעגליך.

זשאן האט געמוזט אויפגעבען זיינע וויזיטען אין לאזשיר־הויז, ווייל די דינערשאפט האט וועגען איהר גערעדט, און די ווירטין האט זיך בעצויגען שטרענג.

פאני האט גענומען טראכטען וועגען אויפנעהמען צוריק איהר ווירטשאפט מיט איהר זשאן, אבער זי האט נישט געוואלט די ערשטע מאכען דעם פארשלאג.

זי האט געווארט ביז זשאן וועט עס אליין פארלאנגען.

אין א געוויסען זונטאג, חודש אפריל, איז פאני געקומען פיל בעסער אנגעטון, ווי ביזאהער.

כאטש איהרע קליידער זענען נישט געווען רייך, אבער אפילו אין איהרע איינפאכע קליידער האט איהר פיגור אויסגעזעהען שיין, אויסטערליש.

— שטעה אויף געשווינד, — האט זי געזאגט, — מיר וועלען עסען פריהשטיק אין דארף.

— אין דארף?

— יא, אין ענהיין, אין ראזאס הויז, זי האט אונז געלאדען, איך האב זיך צוערשט אפגעזאגט, אבער זי האט עס דורכאויס פערלאנגט. ראזע איז קיינמאל נישט מוחל. דו דארפסט דערצו איינשטימען פון מיינעטוועגען.

ראזאס דירה איז געווען אין א גרויסער הויז ביים ברעג פון טייך ענהוין, וואו עס האבען זיך געפונען איינציגע שיפלעך. די וואוינונג איז געווען זעהר שעהן דעקארירט און מעבלירט. די שפיגלען האבען אפגעשפיגעלט דעם וואסער, און די פיינע ביימער פון גארטען האבען שוין ארויסגעגעבען די ערשטע בלעטער פון קנאספען.

די דינער זענען געווען אנגעטון די נייסטע אוניפארמען, די וועגען און שטעגען זענען געווען מיט זאמד בעשאטען און האבען געוויזען, אז ראזע פיהרט א שטרענגע ווירטשאפט.

בעת זשאן און פאני זענען אנגעקומען, האבען געבלאנדזשעט אין וועג און עס האט זיי געדויערט לענגער קומען צום ארט.

זשאן האט בעלד פערלוירען זיין גאנצען מוט פון דער קעלטער אויפנאהמע, וואס ער האט געהאט פון דער ווירטין, וועלכע האט פעראיבעל געהאט, וואס מען האט זי געלאזט ווארטען.

די אלטע מיידען, פאר וועלכע זי האט איהם פארגעשטעלט האבען איהם אויך אנגעעקעלט. דריי „עלעגאנטע פרויען“ ווי זיי האבען זיך גערופען אליין, דריי אלטע, אפעשלאגענע הושענות, וועלכע זענען אמאל געווען פינקט אזוי בעקאנט אין גאנצען לאנד, ווי די גרויסע פאעטען, אדער די העלדישע גענעראלען, זייערע נעמען זענען געווען — ווילקי לאב, סעמפרייזע און קלאריא דע פאס.

(פארזעצונג קומט).

יונגע פריילין האט חתונה מיט אנ'אלמן און פערפיהרט א יונגענמאן...

סענסאציאנעלער נקמה־אקט

װילנע. אויף זאוואלנע גאס דערצעהלט מען איצט א טשעקאווע ראמאנטישע געשיכטע.

מיט א קורצער צייט צוריק איז אין איינעם פון די היגע זאלען פארגעקומען א חתונה פון א יונגער און שעהנער פריילין א געוויסע ראיע ס. מיט אנ'עלטערען מאנספערשוין, אנ'אלמן, וואס האט שוין צוויי דערוואקסענע קינדער.

ראיע ס. האט זיך געפונען אין א שווערער מאטעריעלער לאגע, איהר פאטער איז נישט לאנג געשטארבען, אזוי אז זי האט נישט געהאט קיין אנדער ברירה און געמוזט איינגעהן אויפ'ן גאר־נישט צוגעפאסטען שידוך.

נאך דער חתונה האבען זיי געדונגען א נייע דירה אויף זאוואלנע גאס און זיך גוט איינגעארדענט. דער מאן האט „געבעך“, שווער געהארעוועט, ער זאל קענען צופרידענשטעלען אלע קאפריזען פון זיין יונג ווייבעל...

ראיע איז געווען גליקליך און צופרידען פון איהר לעבען, אבער טראץ דעם האט זי געווארפען אנ'אויג אויף א יונגענמאן, א שכן פון זעלבען הויף מיט וועלכען זי האט שפעטער פערפיהרט א נאר־הענטען פלירט...

ראיע פלעגט אפט אפשמועסען מיט'ן יונגענמאן ראנדעוואוען אויף הינטער־שטאטישע גאסען, וואו זיי פלעגען לאנג שפאצירען און פערברענגען.

באלד האט זיך אבער וועגען דעם דערוואוסט דעם יונגענמאנס פרוי, וועלכע האט בעשלאסען אויף א גאר וואזשנעם אופן זיך נוקם צו זיין אן דער פעררעטערישער ווייבעל.

זי האט איינגעשמירט א דאמענהוט אין סאזשע און אוועק מיט צוויי בעקאנטע פרויען אויף נאבער־רעזשנע אפווארטען דאס פערליבטע פארל...

די פרויען זענען געשטאנען פערבעהאלטען נעבען טישקעוויטשעס פאלאץ ביי א שעה צייט, ערשטפלוצים האבען זיי בעמערקט ראיען מיט'ן יונגענמאן, דער יונגערמאן האט געהאלטען אנ'אפענעם טיטעל מיט קאנפעקטען און אלע מכבד געווען זיין בעגלייטערין.

ווען דאס פארל האט זיך דערנעהנטערט צו טישקעוויטשעס פאלאץ איז פלוצלונג ארויסגעשפרונגען פון בעהעלטעניש דעם יונגענמאנס פרוי, וועלכע איז בעפאלען ראיען און זי אנגעהויבען פאטשען איבער'ן פנים מיט דער פערסאזשעטער הוט... זי האט איהר אויסגעשמירט פון אויבען ביז אראפ אין סאזשע און דערנאך אנגעטון דעם שמוציגען הוט אויפ'ן קאפ...

ראיע האט גענומען אנטלויפען, אבער דעם יונגענמאנס פרוי מיט איהרע בעקאנטע זענען איהר נאכגעלאפען און אויפ'ן גאנצען וועג געשלאגען.

דער עפילאג פון דער געשיכטע דארף זיך די טעג אפשפילען אין בית־דין שטיבעל.

זי איז געקומען צו מיר...!

(בלישט קליך שטיפעריי)

איבערגעגעבן פון ב. קאוונער.

זי איז געקומען צו מיר מיט א שמייכעל אויף די ליפען, מיט א פייער אין די אויגען, מיט א ליד אין איהרע בלוטען און מיט א שווארצען רענצעל אין דער האנט.

איך האב איהר געגעבען א שעהנע היים, א ווייך געלעגער, ליבע פולע בעכערס, — אמת'ע ליבע.

איך האב זי גערופען: „טייבעלע“ און זי מיך האט גערופען אין — דער אפערא.

און איך בין געגאנגען וואו זי האט מיך גערופען.

איך בין געגאנגען ווייל... ווייל... די אויגען איהרע האבען בעלויכטען מיין וועג מיט זייער פייער; ווייל... דער שמייכעל פון איהרע ליפען האט מיך בעצויבערט; ווייל דאס ליד פון איהרע בלוטען האט מיך געמאכט יונג.

דאס לעבען איז ווערט געווען דאס לעבען; דער הימעל איבער מיר איז אלע מאל געווען לויטער און בלוי; איך האב קיינמאל נישט געזעהן קיין סימן פון א וואלקען, א שאטען פון טרויער, פון אומעט.

מיין וועג איז געווען א וועג פון זונשיין, פון רויזען, פון פויגעל־געזאנג.

די ליבע האט געהערשט אין אונזער היים, אין אונזער קעניגרייך.

מיר האבען געלייענט די ביכער פון אלע גרעסטע דיכטער, פון אלע טיפסטע דענקער און פילאזאפען.

אונזער ביכער־זאמלונג איז געווען די גרעסטע, די רייכסטע: אריבער פופצעהן הונדערט ביכער האבען בעצירט אונזערע ביכער־אלמער'ס.

ווען מיר האבען בעטראכט די לעדערנע רוקענס פון די ביכער, בעצירט מיט גאלדענע נעמען, האבען מיר געזעהען נישט די ביכער, נאר די פופצעהן הונדערט גרויסע גייסטער, דיכטער, דענקער, נביאים און מארטירער.

אונזערע ארימע היים איז געווען א גן־עדן, א נעסט פון גליק, פון פרייד, פון ליבע.

אונזערע הערצער האבען געקלאפט מיט'ן זעלבען ריטם, מיט'ן זעלבען טאקט און קלאנג.

אונזער חלום איז געווען איין חלום. איין טרוים.

אונזער אידעאל — איין אידעאל; דער אידעאל פאר א נייע וועלט, פאר א פרייע וועלט.

יעדער זיפץ פון אנ'עלענדען האט ארויסגערופען אונזערע זיפצען; יעדער טרעהר פון א פערשקלאפטען האט ארויסגערופען טרעהרען ביי אונז.

איז דער ארבייטער ארויס מיט זיין פלאמענדיג ליד, האבען מיר מיטגעזונגען דאס ליד.

מיר זענען געווען צוויי מענשען און דאך מיט איין הארץ, מיט איין נשמה.

קיין קינדער איז נישט געווען; מיר האבען נישט געוואלט זיין געשטערט אין אונזערע ליידען און פריידען.

מיר האבען געוואלט זיין פריי, פריי, פריי; פריי ווי אונזערע געדאנקען, ווי אונזערע געפילען. ווי אונזער ליבע פריי.

און כדי דער אומעט זאל זיך אין אונזער נעסט נישט בעזעצען, האבען מיר געקויפט א שטייגעל, מיט א קאנאריקעל, א זינגער, האט דאס טשיוי־טשערין פון דעם פויגעל אנגעפיהלט אונזער היים מיט פרייד.

אין יעדען ווינקעל האט דערגרייכט זיין געזאנג; דער אומעט איז ארויס פון הויז ווען דער פויגעל האט געזונגען.

אך ווי שעהן און ווי ליכטיג און גאלדיג דער פויגעל האט אויסגעזעהען ווען א פאסיקעל זון האט איהם דערגרייכט!

דעמאלט איז דאס געזאנג געווען געטונקט אין גאלד, אין זונשיין.

פלוצים... אין א שעהנעם ליכטיגען טאג, ווען איך האב געעפענט די אויגען, איז מייך ליבסטע נישט געווען, זי איז אוועק... א צעטעלע אויפ'ן טישעל, לעבען בעט האט עס מיר אנגעזאגט.

דאס צעטעלע איז געווען אויף א קאנווערט, סך הכל פינף ווערטער: „איך ליב דיך נישט מעהר“.

אונטערגעשריבען אסתר...

זי האט קיין זאך נישט גענומען מיט זיך, אלץ איז געבליבען; אלע קליידלעך, די ביכער, איהר בילד, דאס בילד פון פרידריך ניטשע, בערנארד שאו און עלען קאו.

יא. און דאס רענצעל, וואס זי האט מיטגעברענגט מיט זיך.

איך האב זיך צעוויינט...

די פינף ווערטער: „איך ליב דיך נישט מעהר“ — האבען מיך ממש פון זינען געריהרט; איך האב זיך געפיהלט אזוי ביליג... זי ליבט מיך נישט מעהר...

וועמען דען ליבט זי? עס קען דאך נישט זיין, אז זי זאל קיינעם נישט ליבען...

טא ווער איז ער, דער גליקליכער?

די מארגענדיגע פאסט האט מיר געבראכט פון איהר א בריוועל.

איך האב עס מיט נערוועזע פינגער אויפגעריסען און מיט א מאדנעם פיבער געלייענט אויף אזוי ווינציג, אזוי קארג געשריבען, קרומע שורות, מיט א שטיפטעל, אין איילעניש זי שרייבט:

„איך דאנק דיר, פאר דאס ביסעל פרייד, וואס איך האב געהאט פון דיר, אבער אויך די פרייד האט א ברעג... מיר האבען אויסגעטרונקען די פרייד ביז'ן דעק... איך בין נאך יונג און מיין בלוט בענקט און מאהנט נאך פרייד, נאך ליבע, נאך געזאנג.... און דו ביזט אויסגעשעפט, מיד, צובראכען...

„דאס לעבען איז שטארק, עס רופט, עס רופט אין אנדערע וועלטען, אין אנדערע נעסטען...

„די אויגען ווילען זעהן אנ'אנדער פנים, די אויערען ווילען הערען אנ'אנדער שטים, אנ'אנדער ווארט, אנ'אנדער ליד; מיין קערפער בענקט נאך אנ'אנדער קערפער און מיינע ליפען נאך אנ'אנדער קוש...

„איך האב רחמנות אויף דיר, איך בעגרייף דיין הארץ, דיין שטימונג, אבער איך האב דיך נישט געלאזען עלענד; דו האסט דארט מיינע קליידער, מיין בילד, דאס בילד פון מיין מוטער און דאס קאנאריקעל מיט זיינע לידער.

„יא, און וואס הערט זיך מיט די פופצעהן הונדערט דיכטער, דענקער, פילאזאפען מיט זייערע גאלדענע נעמען און גאלדענע שריפטען?

„איך וויל האפען, אז דו וועסט מיך שנעל פערגעסען און פערטרייבען דיין טרויער; דו ביזט נאך יונג, און דיין וועג איז נאך נישט געענדיגט...

דיין געוועזענע אסתר“.

נ.ב.: — ביים ענדיגען דאס בריוועל צו דיר איז מיר איינגעפאלען א פאר שורות אין גראם וואס פאסען פאר דיר:

זארג נישט, חבר, זארג נישט ליבער,
וואס איך לאז דיך איבער...
דו ביזט שוין אלט,
דו ביזט שוין קאלט.
דאך, קען נאך טרעפען.
אז אין דיין אלטען, קאלטען הארץ
זאל נאך גליהען אמאל
א יונגער פייער...
אויב דאס זאל פאסירען,
וועל איך ווידער זיין צוריק
און ווידער שיינען וועט
דאס גליק...

די זעלבע אסתר.

איך האב איבערגעלייענט דאס בריוועל פיל מאל און געוויינט און געשלוכצט...

ווען איך האב זיך בערוהיגט, האב איך זיך פלוצים אפגעשטעלט אויף איהר לעדערנעם רענצעל און זיך געטראכט:

זי איז געקומען צו מיר מיט א שמייכעל אויף די ליפען, מיט א פייער אין די אויגען מיט א ליד אין איהרע בלוטען. איז דער שמייכעל אוועק, דאס פייער פערלאשען און דאס בילד איז פערקלונגען —

עס האט זיך בלויז אפגעשטעלט דאס רענצעל און איהר בילד און דער שראנק מיט די פופצעהן הונדערט ביכער...

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעשניצע וגערושעל 17 פון 10—11 און פון 2—5.

Jedyna dziś gilza o której mówi cały świat palaczy „OSMAN”

Patentowane gilzy CZTEROWATKOWE. Gilza „OSMAN” jest to triumf techniki przemysłu gilzowego.

SPRÓBUJCIE i OSĄDŹCIE SAMI.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג! I דאפעלטער פראגראם!
גרויסע און מעכטיגע דראמע א.נ.

דער, וועלכער פערגיפטעט

טראגעדיע פון 3 מענשן, וועלכע זענען אדורכגענומען מיט'ן פייער פון 3 ליידענשאפטן: פערלאנג, ליבע און שנאה.—

אין די הויפט-ראלן Conrad VEIDT, Mary PHILBIN

2) „האנד-געלד אויף הצלחה" אין דער הויפט-ראל D. GRALLY

נעכסטער פראגראם: „הערצער-מעלאדיע"

פערשטארקטער ארקעסטער אינטער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי.

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום טוב— 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

אלע נייעסטע רעווי-שלאגערן
אין א פרעכטיגער אויספיהרונג פון
Chór Dana
אויסשליסליך אויף די פליטען ODEON אויסשליסליך אויף די פליטען
צו בעקומען אין אלע בעסערע מוזיק-געשעפטען.

פיאנא'ס, פארטעפיאנעז,
פידלען, ראדיא'ס, פערקויפט
צמבילליגסטען אויף ראטעס
CHODKOWSKI
Sienkiewicza 25, tel. 130-00.

נאכמיטאג-חדר
פאר קינדער, וואס לערנען
אין פאוושעכנע שולען
פון י. ד. ראזענפעלד
פלאץ וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6

מעלדעט, דאס עס ווערען אנגענומען קינדער פון יעדע עלטער צו לערנען אלע למודי קודש, עברי, חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, העברעאיש און יודיש.

3 זל. א וואך 3 זל.

איינשרייבען פון נייע תלמידים פון 4–7 אווענד.
געדענקט דעם אדרעס: נייע שטאדט 6.
קווער אפיצינע, רעכטס, 2-טער שטאק.

לעטשניצע זגערזשער 17
טעלעפ. 116-33

ד"ר נאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. 1—2 נאכמ.
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקהייטען 12—2 נאכמ.
ד"ר ם. מאנטאר כירורג 4½—5½, יו"ט 1—2
ד"ר פאפיערני שקויטער און פרויען-קראנקה. 11½—1 נאכמ.
ד"ר ראסאמסקי אויערן, נאז-און האלז-קראנקה. 10½—11½, 2—3 און 6—7 נאכמ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-דאקטאר 11—12, 4—5 נ"מ
ד"ר רוזשאנער הענער. און הויט קראנקה. 1-2 נאכמ.
ד"ר הייגבערג אינערל. קראנקה. 1—2, 6—7 נאכמ.
א. גראדזשיסקי צאהן-ארצט 3—7 נאכמ.
ד"ר סטופעל רענטגען-קאבינעט 12—2, 4—6 נאכמ.
וועגעראלאגישע קאבינעטן מעטיג מעגליךפון 1-2נאכ.

בוכהאנדלונג, בערלינסקי
נוצט אויס די געלעגענהייט!

10 בענדער אנאטאל פראנס פריהער 75 זל. יעצט נאר 25, נעארג פ'נק מיך הונגערט אג־שטאט 9 נאר 4.50 אויך קען מען בעקומען אלע אויסגאבען פון קאאפעראטיוו ביכער, קלעצקין, קולטור ליגע, בזאזא, יאטשקאווסקיס פא־פולערע ביבליאטעק, גיטלין, גאלדפארב און אלע אויסלענדישע אויסגאבען, אמעריקאנער און בערלי־נער אויסגאבען, א ספעציעלער אויסוואהל פון פיעסען און בילדער

צו בעקומען
אלטשטאט 12 אין הויף ביי נ. בערלינסקי

וועכבעריר כירורגישע קליניק
„SANATO“
אגראראווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שטה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ם. מאנטאר
עמפפאנגס-שטה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

Dr. MAZUR
צוריקגעקעהרט.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט־פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס אין פיס.

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קען און עס פעלט ערייון אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט גאר געפערליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע ערפאלגען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דאפעלע ארטאפעדיש-דאקטאר בראסוירונג בעזאמונגען זיכער דעם שוערמען און געפעהרליכמען!

[illegible] אויך פאר הויקערס ... מיט הייל-גארסעטען און ספעציעלע ... פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך; קינסטליכע גלידער פיס און הענט, גאטענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דאס פרוגענ'זכע ערשיינען פון די קראנקע איז אנגעבעדינגונג נויטיג. רעפערענצן האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר ב. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.

דעם בעקאנטען ספעציאל. ה' י. ראפאפארט, דיר. פון ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראגע 11 שטאק, דריק איך אויס עפענטליך מיין הייסע דאנקבארקייט פאר זיין אבלעגען מיר דעם ספעציעלען ארטאפעדישען הייל-גארסעט פון מיין טאכטער, וועלכער האט מיך אויסגעהיילט נענצל'ך. ס'האט מיר געדראהט צו פלאצען דער רוקען צוליב'ן הויקער און יעצט בין איך געזונד און בין צוריק צו דער ארבייט.

Dr. M. Morgenroth, sędzia apelacyjny.

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר
ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים.

ב. מאז, פיעטריקאווער 10

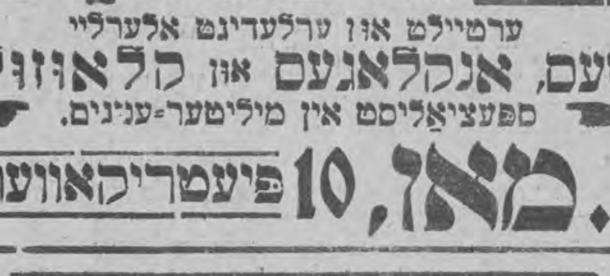

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט מיינער ג' קונדשאפט, אז צוליב דער בעקוועמ־ליכקייט האב איך געעפענט אן אפטיילונג פון מיין לאנג-עגזיסטירענד

ביטשרפטן-ביורא פל. וואלנאשטשי 3
(פארטער, רעכטס)

וואו עס ווערען פינקטליך און געוויסענהאפט ערלעדיגט אלע ארט ביטעס אין פערשידענע אנשעגדעט, ווי אויך קלאזולעס, זאבעזפיעטשעניעס, פרוואלצעניעס אויף פאדאטעק דאכאדאווי, אויסקויף פון פאטענטען.

בעמערקונג: פערשידענע עצות וועגען פאדאטקאווע ספראוועס ווי אויך אנדערע פראגען ווערען ערטיילט דורך א ספעציעלען גוט בעקאנטען יוריסט.
מיט אכטונג

Sz. Hochberg, Pl. Wolności 3, tel. 216-58

I. BLEICHFELD
R. Torończyk-Bleichfeldowa
Lekarze-Dentyści
Cegielniana 46, tel. 132-88. Przyjmują: 10-2 i 4-7

וויכטיג פאר דער פראווינץ!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז מיר האבען ערעפענט א לאגער אין לאדז,

פיעטריקאווער 40, לינקע אפיצינע, פארטער א. פ.

Skład Komisowy
PRZEDSIĘB. HANDL. „REZYNA”

וואסאיך פערזעהן מיט א רייכען אויסוואהל פון זעמטל.כאלאשן און באטע „REZINOTRUST” פון יער פירמע

מיט אכטונג

Przedsięb. Handl. „REZYNA”
Łódź, Piotrkowska 40, tel. 145-32. 9726

Dr. med.
B. Robinson
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 151-78
צוריסגעקעהרט
הויט און וועגערישע קראנקה.
רענטגען און ליכטהיילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אווענד

Dr. med. **J. Lubicz**
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסן, קינסטליכע רעכטעטען א. ז. וו. נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמ

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134-72
נעמט אן פון 2-3 נאכמ.
און פון 7½—9 אווענד.

אבאנעמענטס-פרייז:	אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל. פאר'ן איינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז	פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
	אין טעקסט—40 ... 60— ... 4
פאר א מילימעטער-שורה:	נאכ'ן טעקסט—12 ... 18— ... 8
	ליסטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat”, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Krełman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat” Piotrkowska 23.